

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

**Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową
i innowacyjną**

(2014/C 198/01)

SPIS TREŚCI

	<i>Strona</i>
Wprowadzenie	2
1. Zakres stosowania i definicje	3
1.1. Zakres stosowania	3
1.2. Środki objęte niniejszymi zasadami ramowymi	4
1.3. Definicje	5
2. Pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu	8
2.1. Organizacje prowadzące badania i szerzące wiedzę oraz infrastruktury badawcze jako beneficjenci pomocy państwa	8
2.1.1. Finansowanie publiczne działalności niegospodarczej	8
2.1.2. Finansowanie publiczne działalności gospodarczej	9
2.2. Pośrednia pomoc państwa dla przedsiębiorstw udzielana za pośrednictwem organizacji prowadzących badania i szerzących wiedzę oraz infrastruktur badawczych otrzymujących finansowanie publiczne	10
2.2.1. Działalność badawcza prowadzona w imieniu przedsiębiorstw (badania na zlecenie lub usługi badawcze)	10
2.2.2. Współpraca z przedsiębiorstwami	10
2.3. Udzielanie zamówień publicznych na usługi badawcze i rozwojowe	11
3. Wspólne zasady oceny	12
4. Ocena zgodności pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną	13
4.1. Przyczynienie się do osiągnięcia dobrze zdefiniowanego celu leżącego we wspólnym interesie	13
4.1.1. Warunki ogólne	13
4.1.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	14
4.2. Potrzeba interwencji państwa	14
4.2.1. Warunki ogólne	14
4.2.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	15
4.3. Odpowiedniość środka pomocy	16
4.3.1. Odpowiedniość różnych instrumentów polityki	16
4.3.2. Odpowiedniość różnych instrumentów pomocy	16
4.4. Efekt zachęty	17
4.4.1. Warunki ogólne	17
4.4.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	17
4.5. Proporcjonalność pomocy	18

4.5.1.	Warunki ogólne	18
4.5.1.1.	Maksymalna intensywność pomocy	19
4.5.1.2.	Zaliczki zwrotne	19
4.5.1.3.	Środki fiskalne	20
4.5.1.4.	Kumulacja pomocy	20
4.5.2.	Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	20
4.6.	Uniknięcie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i wymianę handlową	21
4.6.1.	Uwagi ogólne	21
4.6.1.1.	Skutki dla rynków produktowych	22
4.6.1.2.	Wpływ na wymianę handlową i wybór lokalizacji	22
4.6.1.3.	Wyraźne skutki negatywne	22
4.6.2.	Programy pomocy	23
4.6.3.	Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej	23
4.6.3.1.	Zakłócenia na rynkach produktowych	23
4.6.3.2.	Skutki związane z lokalizacją	25
4.7.	Przejrzystość	25
5.	Ocena	25
6.	Sprawozdania i monitorowanie	26
7.	Stosowanie	26
8.	Zmiany	26

WPROWADZENIE

1. Aby zapobiec sytuacji, w której państwowe dotacje zakłócają konkurencję na rynku wewnętrznym i wpływają na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem, w art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („Traktat”) ustanowiono zakaz pomocy państwa. Jednak w niektórych przypadkach pomoc taka może być zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 2 i 3 Traktatu.

2. Wspieranie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej jest ważnym celem UE; ustanowiono go w art. 179 Traktatu, zgodnie z którym „Unia ma na celu wzmocnienie swojej bazy naukowej i technologicznej przez utworzenie europejskiej przestrzeni badawczej, w której naukowcy, wiedza naukowa i technologie podlegają swobodnej wymianie, oraz sprzyjanie rozwojowi swojej konkurencyjności, także w przemyśle, a także promowanie działalności badawczej uznanej za niezbędną [...]”. Artykuły 180–190 Traktatu określają działania, które mają zostać przeprowadzone w tym zakresie, oraz zakres i sposób realizacji wieloletniego programu ramowego.

3. Zgodnie ze strategią „Europa 2020”⁽¹⁾ badania i rozwój są motorem realizacji celów związanych z inteligentnym, trwałym wzrostem gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Komisja określiła zatem zasadniczy cel, by do 2020 r. na inwestycje w badania i rozwój przeznaczać 3 % unijnego produktu krajowego brutto (PKB). Aby wspierać postępy w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji, w ramach strategii „Europa 2020” podjęto inicjatywę przewodnią „Unia innowacji”⁽²⁾; jej celem jest poprawa warunków ramowych oraz zwiększenie dostępu do finansowania dla badań naukowych i innowacji, aby zapewnić, że innowacyjne pomysły przełożą się na produkty i usługi, które pobudzą wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy⁽³⁾. W komunikacie w sprawie strategii „Europa 2020” zauważono, że przepisy w zakresie pomocy państwa mogą znacząco pomóc w osiągnięciu celów strategii, „np. poprzez pobudzanie i wspieranie inicjatyw na rzecz innowacyjnych, efektywnych i bardziej przyjaznych dla środowiska technologii, przy jednoczesnym ułatwianiu dostępu do publicznego wsparcia dla inwestycji, kapitału podwyższonego ryzyka i finansowania działalności badawczo-rozwojowej”.

⁽¹⁾ Komunikat Komisji „Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, COM(2010) 2020 final z 3.3.2010.

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Projekt przewodni strategii Europa 2020: Unia innowacji”, COM(2010) 546 final z 6.10.2010.

⁽³⁾ Ogólne wydatki na badania i rozwój w UE w 2012 r. wyniosły 2,06 % PKB (ok. 1/3 tych wydatków to wydatki publiczne, a 2/3 – prywatne); stanowi to wzrost o 0,24 punktu procentowego od 2005 r. (statystyki Eurostatu dotyczące głównych wskaźników: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators). Nawet jeżeli od 2008 r. wydatki prywatne na badania i rozwój wyrażone jako odsetek PKB nieco wzrosły, to istnieją znaczne różnice pomiędzy państwami członkowskimi, sektorami przemysłu i poszczególnymi podmiotami (Komisja Europejska, „Research and Innovation performance in EU Member States and Associated Countries 2013” – wyniki w dziedzinie badań naukowych i innowacji w państwach członkowskich UE i krajach stowarzyszonych w 2013 r.).

4. Chociaż ogólnie przyjmuje się, że rynki konkurencyjne są zazwyczaj skuteczne pod względem kształtowania cen, produkcji i wykorzystania zasobów, to w przypadku wystąpienia niedoskonałości rynku⁽¹⁾ interwencja państwa może poprawić funkcjonowanie rynków i tym samym przyczynić się do inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. W kontekście działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej niedoskonałości rynku mogą pojawiać się np. dlatego, że uczestnicy rynku zazwyczaj nie uwzględniają (pozytywnych) efektów zewnętrznych, które przenoszą się na inne podmioty w gospodarce; uczestnicy rynku angażują się zatem w działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w stopniu, który z punktu widzenia społeczeństwa jest zbyt niski. Projekty badawcze, rozwojowe i innowacyjne mogą mieć również niewystarczający dostęp do finansowania (ze względu na asymetrię informacji) lub problemy z koordynacją pomiędzy przedsiębiorstwami. W związku z tym pomoc państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może być zgodna ze wspólnym rynkiem, jeżeli można oczekiwać, że złagodzi ona niedoskonałość rynku w zakresie wspierania realizacji ważnego projektu stanowiącego przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub w zakresie ułatwiania rozwoju niektórych działań gospodarczych, a wynikające z tej pomocy zakłócenie konkurencji i wymiany handlowej nie jest sprzeczne ze wspólnym interesem.

5. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną uzasadniają przede wszystkim art. 107 ust. 3 lit. b) i art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu, zgodnie z którymi Komisja może uznać pomoc państwa za zgodną ze wspólnym rynkiem, jeżeli pomoc ta przeznaczona jest na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych w UE i o ile nie zmienia ona warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.

6. W komunikacie dotyczącym unowocześnienia polityki w dziedzinie pomocy państwa⁽²⁾ Komisja ogłosiła trzy cele unowocześnienia kontroli pomocy państwa:

- a) pobudzenie trwałego, inteligentnego i sprzyjającego włączeniu społecznemu wzrostu gospodarczego na konkurencyjnym rynku wewnętrznym;
- b) skupienie działań kontrolnych prowadzonych *ex ante* na sprawach mających największy wpływ na rynek wewnętrzny, przy jednoczesnym wzmocnieniu współpracy z państwami członkowskimi w zakresie egzekwowania reguł pomocy państwa;
- c) optymalizacja reguł i skrócenie czasu podejmowania decyzji.

7. W komunikacie wezwano w szczególności do wspólnego podejścia do zmiany różnych wytycznych i ram prawnych, opartego na wzmocnieniu rynku wewnętrznego, promowaniu większej skuteczności wydatków publicznych poprzez lepsze wykorzystanie pomocy państwa do osiągnięcia celów leżących we wspólnym interesie oraz na bardziej dogłębnej analizie efektu zachęty, ograniczaniu pomocy do minimum oraz na potencjalnie negatywnym wpływie pomocy państwa na konkurencję i handel. Warunki zgodności określone w niniejszych zasadach ramowych oparto na tym wspólnym podejściu.

1. ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

1.1. Zakres stosowania

8. Zasady określone w niniejszych zasadach ramowych stosuje się do pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną we wszystkich sektorach regulowanych Traktatem. Stosuje się je w związku z tym do sektorów podlegającym szczególnym unijnym zasadom pomocy państwa, o ile zasady te nie stanowią inaczej.

9. Finansowanie unijne zarządzane centralnie przez instytucje, agencje, wspólne przedsiębiorstwa lub inne unijne organy, które nie jest bezpośrednio ani pośrednio kontrolowane przez państwa członkowskie⁽³⁾, nie stanowi pomocy państwa. W przypadku łączenia finansowania unijnego tego typu z pomocą państwa do ustalenia, czy progi powodujące obowiązek zgłoszenia i progi maksymalnej intensywności pomocy są przestrzegane, należy uwzględnić wyłącznie pomoc państwa; w kontekście niniejszych wytycznych oceną zgodności również obejmuje się wyłącznie pomoc państwa.

10. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną dla przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji w rozumieniu definicji określonej do celów niniejszych zasad ramowych w Wytycznych wspólnotowych dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw⁽⁴⁾ (ze zmianami lub zastąpionych) jest wyłączona z zakresu niniejszych wytycznych.

(1) Pojęcie „niedoskonałości rynku” odnosi się do sytuacji, w której rynki – pozostawione samym sobie – prawdopodobnie nie doprowadziłyby do osiągnięcia odpowiednich wyników.

(2) Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Unowocześnienie unijnej polityki w dziedzinie pomocy państwa”, COM(2012) 209 final z 8.5.2012.

(3) Na przykład finansowanie w ramach programu „Horyzont 2020” lub Programu UE na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME).

(4) Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz.U. C 244 z 1.10.2004, s. 2).

11. Oceniając pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną przyznaną beneficjentowi, którego dotyczy nieuregulowany nakaz odzyskania środków wynikający z wcześniejszej decyzji Komisji uznającej pomoc za niezgodną z prawem i ze wspólnym rynkiem, Komisja uwzględni kwotę nieodzyskanej pomocy⁽¹⁾.

1.2. Środki objęte niniejszymi zasadami ramowymi

12. Komisja określiła szereg środków na rzecz działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, w przypadku których pomoc państwa może być – pod pewnymi warunkami – zgodna ze wspólnym rynkiem:

- a) **pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych**, jeżeli objęta pomocą część projektu badawczego należy do kategorii badań podstawowych i badań stosowanych, które to z kolei można podzielić na badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe⁽²⁾. Taka pomoc jest ukierunkowana na niedoskonałość rynku związaną z pozytywnymi efektami zewnętrznymi (transfer wiedzy), ale może również stanowić odpowiedź na niedoskonałość rynku spowodowaną niedoskonałością bądź asymetrią informacji lub (głównie w przypadku projektów wspólnych) problemami z koordynacją;
- b) **pomoc na studia wykonalności** dotyczące projektów badawczo-rozwojowych, której celem jest zniwelowanie niedoskonałości rynku związanej z niedoskonałością i asymetrią informacji;
- c) **pomoc na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej**, ukierunkowana głównie na niedoskonałości rynku wynikające z problemów z koordynacją. Przełomowe badania naukowe coraz częściej wymagają wysokiej jakości infrastruktury badawczej, gdyż przyciągają utalentowanych naukowców z całego świata i mają zasadnicze znaczenie np. dla technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz kluczowych technologii wspomagających⁽³⁾;
- d) **pomoc na działalność innowacyjną**, ukierunkowana przede wszystkim na niedoskonałości rynku związane z pozytywnymi efektami zewnętrznymi (transfer wiedzy), problemami z koordynacją i – w mniejszym stopniu – asymetrią informacji. W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) taką pomoc na rzecz innowacji można przyznawać na uzyskanie, walidację i obronę patentów i innych wartości niematerialnych i prawnych, na oddelegowanie wysoko wykwalifikowanego personelu oraz opłacenie usług doradczych w zakresie innowacji i usług wsparcia innowacji. Ponadto aby zachęcić duże przedsiębiorstwa do współpracy z MŚP w działaniach dotyczących innowacji organizacyjnej lub procesowej, można udzielić wsparcia na pokrycie kosztów poniesionych zarówno przez MŚP, jak i duże przedsiębiorstwa w związku z takimi działaniami;
- e) **pomoc dla klastrów innowacyjnych**, której celem jest niwelowanie niedoskonałości rynku związanych z problemami z koordynacją utrudniającymi rozwój klastrów lub ograniczającymi wzajemne kontakty i przepływ wiedzy w ramach klastrów i pomiędzy nimi. Pomoc państwa może przyczynić się do rozwiązania tego problemu, po pierwsze, poprzez wspieranie inwestycji w otwartą infrastrukturę współdzieloną przez klastry innowacyjne, a po drugie, przez wspieranie przez okres nie dłuższy niż 10 lat działalności klastrów w celu poprawy współpracy, tworzenia sieci kontaktów i uczenia się.

13. Państwa członkowskie muszą zgłaszać pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE, z wyjątkiem środków spełniających warunki określone w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych przyjętym przez Komisję na podstawie art. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 994/98⁽⁴⁾.

14. W niniejszych zasadach ramowych określono kryteria zgodności programów pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną i pomocy indywidualnej, które są objęte obowiązkiem zgłoszenia i muszą zostać ocenione na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Zob. wyrok z 1995 r. w sprawach połączonych T-244/93 i T-486/93 TWD Textilwerke Deggendorf GmbH przeciwko Komisji, Rec. 1995, s. II-02265.

⁽²⁾ Komisja uważa, że utrzymanie różnych kategorii działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej jest użyteczne niezależnie od tego, czy działalność ta jest prowadzona według modelu interaktywnego, czy linearnego.

⁽³⁾ Kluczowe technologie wspomagające zdefiniowano i określono w komunikacie Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających – droga do wzrostu i miejsc pracy”, COM(2012) 341 final z 26.6.2012.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczące stosowania art. 92 i 93 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. L 142 z 14.5.1998, s. 1), zmienione rozporządzeniem Rady (UE) nr 733/2013 z dnia 22 lipca 2013 r. (Dz.U. L 204 z 31.7.2013, s. 15).

⁽⁵⁾ Kryteria analizy zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa przeznaczonej na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania – w tym pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną ocenianej na podstawie art. 107 ust. 3 lit. b) Traktatu – określono w osobnym komunikacie Komisji.

1.3. Definicje

15. Do celów niniejszych zasad ramowych stosuje się następujące definicje:

- a) „**pomoc ad hoc**” oznacza pomoc przyznawaną poza programem pomocy;
- b) „**pomoc**” oznacza każdy środek spełniający kryteria, o których mowa w art. 107 ust. 1 Traktatu;
- c) „**intensywność pomocy**” oznacza kwotę pomocy brutto wyrażoną jako procent kwalifikowalnych kosztów projektu przed potrąceniem podatku lub innych opłat. Jeżeli pomoc przyznaje się w formie innej niż dotacja, kwotę pomocy wyraża się jako ekwiwalent dotacji. Pomoc wypłacana w kilku ratach jest dyskontowana do wartości w dniu przyznania pomocy. Stopa procentowa stosowana do tego celu jest stopą dyskontową⁽¹⁾ obowiązującą w dniu przyznania pomocy. Intensywność pomocy oblicza się dla każdego beneficjenta;
- d) „**program pomocy**” oznacza każdy akt prawny, na podstawie którego, bez dodatkowych środków wykonawczych można przyznać pomoc indywidualną przedsiębiorstwom, określonym w sposób ogólny w tym akcie, oraz każdy akt prawny, na podstawie którego przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom można przyznać pomoc niezwiązaną z konkretnym projektem;
- e) „**badania stosowane**” oznaczają badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe lub ich dowolne połączenie;
- f) „**warunki pełnej konkurencji**” oznaczają, że warunki transakcji między umawiającymi się stronami nie różnią się od tych, na jakich transakcję zawarłyby niezależne przedsiębiorstwa, i nie zawierają jakiegokolwiek elementu porozumienia. Uznaje się, że każda transakcja będąca wynikiem otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej procedury jest zgodna z zasadą pełnej konkurencji;
- g) „**data przyznania pomocy**” oznacza dzień, w którym beneficjent nabył prawo otrzymania pomocy zgodnie z obowiązującym krajowym systemem prawnym;
- h) „**skuteczna współpraca**” oznacza współpracę co najmniej dwóch niezależnych stron na rzecz wymiany wiedzy, lub technologii lub w celu osiągnięcia wspólnego celu opartą na podziale pracy, w ramach której strony wspólnie określają zakres projektu współpracy, przyczyniają się do jego wdrożenia i dzielą ryzyko oraz wyniki. Jedna lub większa liczba stron może ponosić pełne koszty projektu, przejmując ryzyko finansowe od pozostałych stron. Badań na zlecenie ani świadczenia usług badawczych nie uznaje się za formy współpracy;
- i) „**opracowanie na wyłączność**” oznacza udzielanie zamówień publicznych na usługi badawcze i rozwojowe, z których korzyści przypadają wyłącznie organowi zamawiającemu lub podmiotowi zamawiającemu; organ zamawiający lub podmiot zamawiający mogą te korzyści wykorzystać w ramach prowadzenia własnej działalności, pod warunkiem że uregulują pełną opłatę za usługi;
- j) „**eksperymentalne prace rozwojowe**” oznaczają zdobywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i biznesu oraz innej stosownej wiedzy i umiejętności w celu opracowania nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług. Mogą one także obejmować np. czynności mające na celu pojęciowe definiowanie, planowanie oraz dokumentowanie nowych produktów, procesów lub usług. Eksperymentalne prace rozwojowe mogą obejmować opracowywanie prototypów, demonstracje, projekty pilotażowe, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze usprawnienie zasadniczo jeszcze nieokreślonych produktów, procesów lub usług. Może to obejmować opracowywanie prototypów i projektów pilotażowych, które można wykorzystać do celów komercyjnych, w przypadku gdy prototyp z konieczności jest produktem końcowym do wykorzystania do celów komercyjnych, a jego produkcja jest zbyt kosztowna, aby służył on jedynie do celów demonstracji i walidacji. Eksperymentalne prace rozwojowe nie obejmują rutynowych i okresowych zmian wprowadzanych do istniejących produktów, linii produkcyjnych, procesów wytwórczych, usług oraz innych operacji w toku, nawet jeśli takie zmiany mają charakter ulepszeń;

⁽¹⁾ Zob. komunikat Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz.U. C 14 z 19.1.2008, s. 6)

- k) „**studium wykonalności**” oznacza ocenę i analizę potencjału projektu, celem których jest wsparcie procesu podejmowania decyzji poprzez obiektywne i racjonalne określenie mocnych i słabych stron projektu oraz możliwości i zagrożeń z nim związanych, określenie zasobów niezbędnych do przeprowadzenia projektu i ocena perspektyw na jego ostateczne pomyślne zakończenie;
- l) „**przekazywanie w całości**” oznacza, że organizacja prowadząca badania, infrastruktura badawcza lub nabywca publiczny uzyskuje pełnię ekonomicznych korzyści wynikających z praw własności intelektualnej poprzez zachowanie prawa do nieograniczonego rozporządzania nimi, w szczególności prawa własności i prawa do udzielania licencji. Przekazywanie w całości ma również miejsce, jeżeli organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza (lub nabywca publiczny) podejmuje decyzję o zawarciu dalszych umów dotyczących tych praw, w tym o udzieleniu licencji partnerowi współpracującemu (lub przedsiębiorstwu);
- m) „**badania podstawowe**” oznaczają prace eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- n) „**ekwiwalent dotacji brutto**” oznacza wysokość, jaką osiągnęłaby pomoc, gdyby przyznano ją w formie dotacji, przed potrąceniem podatku lub innych opłat;
- o) „**wysoko wykwalifikowany personel**” oznacza personel posiadający wyższe wykształcenie i co najmniej pięcioletnie odpowiednie doświadczenie zawodowe, do którego mogą zaliczać się także studia doktoranckie;
- p) „**pomoc indywidualna**” oznacza pomoc przyznaną danemu przedsiębiorstwu i obejmuje pomoc *ad hoc* oraz pomoc przyznaną na podstawie programu pomocy;
- q) „**badania przemysłowe**” oznaczają badania planowane lub badania krytyczne mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności celem opracowania nowych produktów, procesów lub usług, lub też wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług. Obejmują one tworzenie elementów składowych systemów złożonych i mogą obejmować budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub środowisku stymulowanego interfejsu do istniejących systemów, a także linii pilotażowych, kiedy są one konieczne do badań przemysłowych, a zwłaszcza walidacji technologii generycznych;
- r) „**usługi doradcze w zakresie innowacji**” oznaczają doradztwo, pomoc i szkolenia w zakresie transferu wiedzy, nabycia, ochrony i wykorzystania wartości niematerialnych i prawnych, korzystania z norm i obejmujących je regulacji;
- s) „**klastry innowacyjne**” oznaczają struktury lub zorganizowane skupiska niezależnych stron (takich jak nowe innowacyjne przedsiębiorstwa, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, a także organizacje prowadzące badania i szerzące wiedzę, organizacje niedochodowe i inne powiązane podmioty gospodarcze) mające na celu stymulowanie działalności innowacyjnej przez promowanie wspólnego korzystania z zaplecza oraz wymiany informacji i wiedzy fachowej oraz poprzez skuteczne przyczynianie się do transferu wiedzy, tworzenia sieci kontaktów oraz rozpowszechniania informacji i współpracy wśród przedsiębiorstw i innych organizacji wchodzących w skład danego klastra;
- t) „**usługi wsparcia innowacji**” oznaczają udostępnianie biur, baz danych, bibliotek, badań rynku, laboratoriów, oznaczeń jakości i usług w zakresie testowania i certyfikacji w celu opracowania bardziej wydajnych produktów, procesów lub usług;
- u) „**wartości niematerialne i prawne**” oznaczają aktywa, które nie mają postaci fizycznej lub finansowej, np. patenty, licencje, wiedzę fachową lub inne rodzaje własności intelektualnej;
- v) „**transfer wiedzy**” oznacza wszelkie procesy, których celem jest zdobycie i gromadzenie wiedzy jawnej i dorozumianej oraz dzielenie się tą wiedzą, w tym umiejętnościami i kompetencjami w zakresie działalności gospodarczej i niegospodarczej, np. współpracy badawczej, doradztwa, udzielania licencji, tworzenia firm typu *spin-off*, publikacji i mobilności badaczy i innego personelu zajmującego się taką działalnością. Transfer wiedzy obejmuje – oprócz wiedzy naukowej i technicznej – również inne rodzaje wiedzy, np. wiedzę na temat korzystania z norm i obejmujących je regulacji oraz warunków rzeczywistego funkcjonowania i metod związanych z innowacjami organizacyjnymi, a także zarządzanie wiedzą w zakresie określania, nabywania, ochrony i wykorzystania wartości niematerialnych i prawnych;

- w) „**duże przedsiębiorstwa**” oznaczają przedsiębiorstwa niemieszczące się w definicji małych i średnich przedsiębiorstw;
- x) „**dodatkowe koszty netto**” oznaczają różnicę pomiędzy oczekiwanymi wartościami bieżącymi netto projektu lub działania objętego pomocą i wykonalnej inwestycji alternatywnej, którą beneficjent przeprowadziłby w przypadku braku pomocy;
- y) „**innowacja organizacyjna**” oznacza wdrożenie nowej metody organizacyjnej w praktykach prowadzenia działalności w danym przedsiębiorstwie, organizacji pracy lub stosunkach z podmiotami zewnętrznymi, z wyłączeniem zmian, które opierają się na metodach organizacyjnych już stosowanych w przedsiębiorstwie, zmian w zakresie strategii zarządzania, połączeń i przejęć, zaprzestania stosowania danego procesu, prostego refinansowania lub podwyższenia majątku, zmian wynikających wyłącznie ze zmian cen czynników produkcji, dostosowania do potrzeb użytkownika, lokalizacji, zmian regularnych, sezonowych lub innych zmian cyklicznych oraz obrotu nowymi lub znacząco udoskonalonymi produktami;
- z) „**koszty personelu**” oznaczają wydatki związane z zatrudnieniem badacza, techników i pozostałych pracowników pomocniczych w zakresie, w jakim są oni zatrudnieni przy danym projekcie lub działaniu;
- aa) „**zamówienie przedkomercyjne**” oznacza udzielanie zamówień publicznych na usługi badawcze i rozwojowe, w której to transakcji organ zamawiający lub podmiot zamawiający nie przejmuje wszystkich wyników i korzyści zlecenia na wyłączność do wykorzystania w ramach prowadzenia własnej działalności, ale dzieli je z usługodawcami na warunkach rynkowych. Zlecenie, którego przedmiot wchodzi w zakres jednej lub większej liczby kategorii badań i rozwoju określonych w niniejszych zasadach ramowych, musi być ograniczone w czasie i może obejmować opracowanie prototypów lub ograniczonej ilości nowych produktów lub usług w formie serii testowej. Nabycie produktów lub usług do komercyjnego rozpowszechniania nie może być przedmiotem tego samego zlecenia;
- bb) „**innowacja procesowa**” oznacza wdrożenie nowej lub znacznie udoskonalonej metody produkcji lub dostarczania towarów i usług (w tym znacznej zmiany w obrębie techniki, sprzętu lub oprogramowania), z wyjątkiem niewielkich zmian lub ulepszeń, zwiększenia mocy produkcyjnych lub usługowych poprzez dodanie systemów produkcyjnych lub logistycznych bardzo podobnych do obecnie stosowanych, zaprzestania stosowania danego procesu, prostego refinansowania lub podwyższenia majątku, zmian wynikających jedynie ze zmian cen czynników produkcji, dostosowania do potrzeb użytkownika, lokalizacji, zmian regularnych, sezonowych i innych zmian cyklicznych oraz obrotu nowymi lub znacząco udoskonalonymi produktami;
- cc) „**projekt badawczo-rozwojowy**” oznacza operację obejmującą działania wchodzące w zakres jednej lub większej liczby kategorii badań i rozwoju określonych w niniejszych zasadach ramowych, której celem jest wykonanie niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym, naukowym lub technicznym i o jasno określonych z góry celach. Projekt badawczo-rozwojowy może składać się z kilku pakietów roboczych, działań lub usług; obejmuje on jasne cele, działania, które należy przeprowadzić w celu osiągnięcia tych celów (w tym ich oczekiwane koszty), oraz konkretne rezultaty, które umożliwią określenie wyników tych działań i porównanie ich z odpowiednimi celami. Dwa lub większą liczbę projektów badawczo-rozwojowych uznaje się za jeden projekt, jeżeli nie są one wyraźnie odrębne, a w szczególności jeżeli prawdopodobieństwo powodzenia technologicznego tych projektów nie jest od siebie niezależne;
- dd) „**zaliczka zwrotna**” oznacza pożyczkę na realizację projektu, wypłacaną w jednej lub kilku ratach, której warunki spłaty zależą od wyników realizacji projektu;
- ee) „**organizacja prowadząca badania i szerząca wiedzę**” lub „organizacja prowadząca badania” oznacza podmiot (taki jak uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik innowacyjny, wirtualny lub fizyczny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań), niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowienia na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikacje lub transfer wiedzy. Jeżeli taki podmiot prowadzi również działalność gospodarczą, to finansowanie, koszty i przychody z działalności gospodarczej należy rozliczać osobno. Przedsiębiorstwa mogące wywierać decydujący wpływ na taki podmiot, np. w roli jego udziałowców/akcjonariuszy czy wspólników, nie mogą mieć preferencyjnego dostępu do wyników badań prowadzonych przez ten podmiot;

- ff) „**infrastruktura badawcza**” oznacza obiekty, zasoby i powiązane z nimi usługi, które są wykorzystywane przez środowisko naukowe do prowadzenia badań naukowych w swoich dziedzinach; definicja ta obejmuje wyposażenie naukowe lub zestaw instrumentów, zasoby oparte na wiedzy, takie jak zbiory, archiwa lub uporządkowane informacje naukowe, infrastrukturę dostępową opartą na technologiach informacyjno-komunikacyjnych, taką jak sieć „Grid”, infrastrukturę komputerową, oprogramowanie i infrastrukturę łączności, oraz wszelkie inne unikalne środki niezbędne do prowadzenia badań naukowych. Infrastruktury badawcze tego typu mogą być zlokalizowane w jednej placówce lub „rozproszone” (zorganizowana sieć zasobów)⁽¹⁾;
- gg) „**oddelegowanie**” oznacza tymczasowe zatrudnienie personelu przez beneficjenta; personel ten ma prawo wrócić do swego poprzedniego pracodawcy;
- hh) „**małe i średnie przedsiębiorstwa**” lub „MŚP”, „małe przedsiębiorstwa” i „średnie przedsiębiorstwa” oznaczają przedsiębiorstwa spełniające warunki określone w zaleceniu Komisji w sprawie definicji mikroprzedsiębiorstw, małych i średnich przedsiębiorstw⁽²⁾;
- ii) „**rozpoczęcie prac**” lub „rozpoczęcie projektu” oznacza rozpoczęcie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej albo zawarcie pierwszej umowy pomiędzy beneficjentem i wykonawcami dotyczącej realizacji projektu, w zależności od tego, które z tych zdarzeń nastąpi wcześniej. Prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonanie studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac;
- jj) „**rzeczowe aktywa trwałe**” oznaczają aktywa w postaci gruntów, budynków, zakładów, urzędzeń i wyposażenia.

2. POMOC PAŃSTWA W ROZUMIENIU ART. 107 UST. 1 TRAKTATU

16. Ogólnie rzecz biorąc, każdy środek spełniający kryteria art. 107 ust. 1 Traktatu stanowi pomoc państwa. W osobnym zawiadomieniu Komisji dotyczącym pojęcia pomocy państwa określono, jak Komisja ogólnie rozumie pojęcie pomocy państwa, natomiast sytuacje powszechnie występujące w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji omówiono w niniejszej sekcji – bez uszczerbku dla wykładni dokonywanej przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

2.1. Organizacje prowadzące badania i szerzące wiedzę oraz infrastruktury badawcze jako beneficjenci pomocy państwa

17. Organizacje prowadzące badania i szerzące wiedzę („organizacje prowadzące badania”) i infrastruktury badawcze są beneficjentami pomocy państwa, jeżeli finansowanie publiczne, które otrzymują, spełnia wszystkie warunki art. 107 ust. 1 Traktatu. Jak wyjaśniono w zawiadomieniu dotyczącym pojęcia pomocy państwa i zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości beneficjent musi być zakwalifikowany jako przedsiębiorstwo, nie jest to jednak uzależnione od jego statusu prawnego, tj. od tego, czy ustanowiono go na mocy prawa publicznego czy prywatnego, ani też od jego charakteru gospodarczego, tj. od tego, czy jest nastawiony na zysk, czy nie. Elementem decydującym o uznaniu danego podmiotu za przedsiębiorstwo jest to, czy prowadzi on działalność gospodarczą polegającą na oferowaniu produktów lub usług na danym rynku⁽³⁾.

2.1.1. Finansowanie publiczne działalności niegospodarczej

18. Jeżeli ten sam podmiot prowadzi zarówno działalność o charakterze gospodarczym jak i niegospodarczym, to finansowanie publiczne działalności niegospodarczej nie wchodzi w zakres art. 107 ust. 1 Traktatu, jeśli oba rodzaje działalności oraz ich koszty, finansowanie i przychody można wyraźnie rozdzielić w celu uniknięcia subsydiowania skróconego działalności gospodarczej. Dowodem na odpowiednie rozdzielanie kosztów, finansowania i przychodów mogą być roczne sprawozdania finansowe odpowiedniego podmiotu.

19. Komisja uznaje, że następujące rodzaje działalności zazwyczaj mają charakter niegospodarczy:

⁽¹⁾ Zob. art. 2 lit. a) rozporządzenia Rady (WE) nr 723/2009 z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie wspólnotowych ram prawnych konsorcjum na rzecz europejskiej infrastruktury badawczej (ERIC) (Dz.U. L 206 z 8.8.2009, s. 1).

⁽²⁾ Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

⁽³⁾ Wyrok z 1987 r. w sprawie 118/85 Komisja przeciwko Włochom, Rec. 1987, s. 2599, pkt 7; wyrok z 1998 r. w sprawie C-35/96 Komisja przeciwko Włochom, Rec. s. I-3851, pkt 36; wyrok z 2002 r. w sprawie C-309/99 Wouters, Rec. 2002, s. I-1577, pkt 46.

a) zasadnicza działalność organizacji prowadzących badania i infrastruktur badawczych, w szczególności:

- kształcenie mające na celu zwiększanie coraz lepiej wyszkolonych zasobów ludzkich. Zgodnie z orzecznictwem⁽¹⁾ i praktyką decyzyjną Komisji⁽²⁾, oraz jak wyjaśniono w zawiadomieniu dotyczącym pojęcia pomocy państwa i w komunikacie w sprawie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym⁽³⁾ edukację publiczną organizowaną w ramach krajowego systemu edukacji, finansowaną głównie lub wyłącznie przez państwo i nadzorowaną przez państwo uznaje się za działalność niegospodarczą⁽⁴⁾;
- niezależna działalność badawczo-rozwojowa mająca na celu powiększanie zasobów wiedzy i lepsze zrozumienie, w tym badania i rozwój w ramach współpracy, kiedy to organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza podejmuje skuteczną współpracę⁽⁵⁾;
- szerokie rozpowszechnianie wyników badań na zasadzie niedyskryminacji i braku wyłączności, np. przez nauczanie, dostępne bazy danych, otwarte publikacje i otwarte oprogramowanie;

b) działania związane z transferem wiedzy, jeżeli są one prowadzone przez organizację prowadzącą badania lub infrastrukturę badawczą (w tym przez ich działy lub jednostki zależne) albo wspólnie z innymi podmiotami tego typu lub w imieniu innych podmiotów tego typu, a wszelkie zyski z tych działań są reinwestowane w zasadniczą działalność organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych. Zlecenie wykonania odpowiednich usług stronom trzecim w drodze procedury otwartej pozostaje bez uszczerbku dla niegospodarczego charakteru takiej działalności.

20. Jeżeli organizację prowadzącą badania albo infrastrukturę badawczą wykorzystuje się zarówno do prowadzenia działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej, zasadami pomocy państwa obejmuje się te środki publiczne, które powiązane są z działalnością gospodarczą⁽⁶⁾. Jeśli organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza prowadzi niemal wyłącznie działalność niegospodarczą, jej finansowanie może być w całości nieobjęte zasadami pomocy państwa, pod warunkiem że jej działalność gospodarcza ma charakter czysto pomocniczy, tj. odpowiada działalności, która jest bezpośrednio związana z funkcjonowaniem danej organizacji prowadzącej badania lub infrastruktury badawczej i konieczna do jej funkcjonowania lub nieodłącznie związana z jej główną działalnością niegospodarczą oraz która ma ograniczony zakres. Do celów niniejszych wytycznych Komisja uznaje, że ma to miejsce, kiedy w ramach działalności gospodarczej wykorzystuje się dokładnie te same nakłady (np. materiały, wyposażenie, siłę roboczą i aktywa trwałe) co w przypadku działalności niegospodarczej oraz kiedy zasoby przeznaczone rocznie na działalność gospodarczą nie przekraczają 20 % całkowitych rocznych zasobów danego podmiotu.

2.1.2. Finansowanie publiczne działalności gospodarczej

21. Bez uszczerbku dla pkt 20, jeżeli organizacje prowadzące badania lub infrastruktury badawcze są wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej, np. wynajmu wyposażenia lub laboratoriów przedsiębiorstwom, świadczenia usług dla przedsiębiorstw lub prowadzenia badań na zlecenie, to finansowanie publiczne przeznaczone na taką działalność gospodarczą na ogół uznaje się za pomoc państwa.

22. Jednak Komisja uznaje, że organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza nie jest beneficjentem pomocy państwa, jeżeli działa jedynie jako pośrednik, przekazując beneficjentom końcowym całość finansowania publicznego oraz wszelkie korzyści uzyskane dzięki temu finansowaniu. Zazwyczaj ma to miejsce, jeżeli:

a) zarówno finansowanie publiczne, jak i wszelka korzyść uzyskana dzięki temu finansowaniu są wymierne i można je wykazać oraz istnieje odpowiedni mechanizm, który zapewni ich pełne przekazanie beneficjentom końcowym, np. poprzez obniżenie cen; oraz

⁽¹⁾ Wyrok z 1988 r. w sprawie C-263/86 *Humble i Edel*, Rec. 1988, s. I-5365, pkt 9–10, 15–18; wyrok z 1993 r. w sprawie C-109/92 *Wirth*, Rec. 1993, s. I-06447, pkt 15.

⁽²⁾ Zob. np. decyzje w sprawach NN54/2006 *Přerov logistics College* i N 343/2008 *Pomoc indywidualna dla College of Nyíregyháza na rzecz rozwoju centrum wiedzy Partium*.

⁽³⁾ Zob. pkt 26–29 komunikatu Komisji w sprawie stosowania reguł Unii Europejskiej w dziedzinie pomocy państwa w odniesieniu do rekompensaty z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. C 8 z 11.1.2012, s. 4).

⁽⁴⁾ Szkolenia dla pracowników w rozumieniu zasad pomocy państwa dotyczących pomocy szkoleniowej nie uznaje się za zasadniczą działalność niegospodarczą organizacji prowadzących badania.

⁽⁵⁾ Świadczenia usług w zakresie badań i rozwoju oraz działalności badawczo-rozwojowej prowadzonej w imieniu przedsiębiorstw nie uznaje się za niezależną działalność badawczo-rozwojową.

⁽⁶⁾ Jeżeli organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza jest finansowana zarówno ze źródeł publicznych, jak i prywatnych, Komisja uznaje, że ma to miejsce, kiedy finansowanie publiczne przyznane danemu podmiotowi na określony okres obrachunkowy przekracza koszty działalności niegospodarczej poniesione w tym okresie.

b) pośrednik nie otrzymuje żadnej dodatkowej korzyści, ponieważ albo wybrano go w drodze procedury otwartej, albo finansowanie publiczne jest dostępne dla wszystkich podmiotów, które spełnią niezbędne obiektywne warunki, tak aby usługobiorcy – jako beneficjenci końcowi – mogli nabyć ekwiwalentne usługi od każdego z odpowiednich pośredników.

23. Jeżeli spełniono warunki określone w pkt 22, zasady pomocy państwa mają zastosowanie na poziomie beneficjentów końcowych.

2.2. Pośrednia pomoc państwa dla przedsiębiorstw udzielana za pośrednictwem organizacji prowadzących badania i szerzących wiedzę oraz infrastruktur badawczych otrzymujących finansowanie publiczne

24. Rozważając, czy i pod jakimi warunkami przedsiębiorstwa uzyskują korzyść w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu w przypadku badań na zlecenie lub usług badawczych świadczonych przez organizację prowadzącą badania lub infrastrukturę badawczą lub w przypadku współpracy z organizacjami prowadzącymi badania bądź infrastrukturami badawczymi, należy podejmować decyzje zgodnie z ogólnymi zasadami pomocy państwa. W tym celu, jak wyjaśniono w zawiadomieniu dotyczącym pojęcia pomocy państwa, może zająć konieczność oceny, czy zachowanie organizacji prowadzącej badania lub infrastruktury badawczej można przypisać państwu⁽¹⁾.

2.2.1. Działalność badawcza prowadzona w imieniu przedsiębiorstw (badania na zlecenie lub usługi badawcze)

25. Jeżeli organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza jest wykorzystywana do prowadzenia badań na zlecenie lub świadczenia usług badawczych na rzecz przedsiębiorstwa, które zazwyczaj określa warunki umowy, jest właścicielem wyników badań i ponosi ryzyko niepowodzenia, to zazwyczaj pomoc państwa nie jest przenoszona na przedsiębiorstwo, jeżeli organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza otrzymuje odpowiednie wynagrodzenie za swoje usługi, w szczególności jeżeli spełniono jeden z następujących warunków:

a) organizacja prowadząca badania lub infrastruktura badawcza świadczy swoje usługi badawcze lub prowadzi badania na zlecenie po cenach rynkowych⁽²⁾; lub

b) jeżeli nie istnieją ceny rynkowe, organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza świadczy usługi badawcze lub prowadzi badania na zlecenie po cenie, która:

- odzwierciedla pełne koszty usługi oraz na ogół obejmuje marżę określoną poprzez odniesienie do marż powszechnie stosowanych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze danych usług, lub
- jest wynikiem negocjacji przeprowadzonych w warunkach pełnej konkurencji, podczas których organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza – w charakterze dostawcy usług – negocjuje w celu uzyskania maksymalnej korzyści gospodarczej w momencie zawarcia umowy oraz pokrywa przynajmniej swoje koszty krańcowe.

26. Jeżeli organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza zatrzymuje własność lub prawo dostępu do praw własności intelektualnej, to ich wartość rynkową można odjąć od ceny należnej za dane usługi.

2.2.2. Współpraca z przedsiębiorstwami

27. Uznaje się, że projekt jest prowadzony w ramach skutecznej współpracy, jeżeli przynajmniej dwie niezależne strony realizują wspólny cel w oparciu o podział prac i wspólnie określają ich zakres, biorą udział w ich planowaniu, wnoszą wkład w ich wykonanie i dzielą związane z nimi ryzyko finansowe, technologiczne, naukowe i inne oraz wyniki. Jedna lub większa liczba stron może ponosić pełne koszty projektu, przejmując ryzyko finansowe od pozostałych stron. Warunki wspólnego projektu, w szczególności warunki dotyczące kosztów, wspólnego udziału w ryzyku i wynikach, rozpowszechniania wyników, dostępu do praw własności intelektualnej i zasad podziału tych praw, należy określić przed rozpoczęciem projektu⁽³⁾. Badań na zlecenie ani świadczenia usług badawczych nie uznaje się za formy współpracy.

⁽¹⁾ Zob. wyrok z 2002 r. w sprawie C-482/99 Francja przeciwko Komisji, Rec. 2002, s. I-4397, pkt 24.

⁽²⁾ Jeżeli organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza świadczy dane usługi badawcze lub prowadzi badania na zlecenie w imieniu danego przedsiębiorstwa po raz pierwszy, na próbę i w wyraźnie ograniczonych ramach czasowych, Komisja zazwyczaj uznaje pobieraną opłatę za cenę rynkową, jeżeli przedmiotowe usługi badawcze lub badania na zlecenie są jedyne w swoim rodzaju i można wykazać, że nie ma na nie popytu.

⁽³⁾ Nie obejmuje to ostatecznych ustaleń dotyczących wartości rynkowej powstałych praw własności intelektualnej i wartości wkładów do projektu.

28. W przypadku wspólnych projektów realizowanych w ramach współpracy przez przedsiębiorstwa oraz organizacje prowadzące badania lub infrastruktury badawcze Komisja uznaje, że uczestniczącym przedsiębiorstwom nie udziela się pośredniej pomocy państwa za pośrednictwem tych podmiotów ze względu na korzystne warunki współpracy, jeśli spełniony jest jeden z następujących warunków:

- a) uczestniczące w projekcie przedsiębiorstwa ponoszą pełne koszty projektu; lub
- b) wyniki współpracy, które nie powodują powstania praw własności intelektualnej, mogą być rozpowszechniane, a prawa własności intelektualnej powstające w wyniku działań organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych w pełni przynależą do tych podmiotów; lub
- c) wszelkie prawa własności intelektualnej powstałe w wyniku projektu oraz powiązane prawa dostępu są rozdzielane pomiędzy różnych partnerów współpracujących w sposób należyście odzwierciedlający ich pakiety prac, wkład i wzajemne interesy; lub
- d) organizacje prowadzące badania albo infrastruktury badawcze otrzymują rekompensatę odpowiadającą wartości rynkowej praw własności intelektualnej, które powstały w wyniku prowadzonych przez te podmioty działań i które przyznano uczestniczącym przedsiębiorstwom lub prawo dostępu do których przyznano uczestniczącym przedsiębiorstwom. Z tej rekompensaty można potrącić bezwzględną wartość wszelkiego wkładu – finansowego i niefinansowego – uczestniczących przedsiębiorstw na poczet kosztów działań organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych, które to działania doprowadziły do powstania przedmiotowych praw własności intelektualnej.

29. Do celów pkt 28 lit. d) Komisja uznaje, że otrzymana rekompensata odpowiada wartości rynkowej, jeżeli umożliwiała organizacjom prowadzącym badania lub infrastrukturom badawczym korzystanie z pełni ekonomicznych korzyści wynikających z przedmiotowych praw, jeżeli spełniono jeden z następujących warunków:

- a) wysokość rekompensaty określono w drodze otwartej, przejrzystej i niedyskryminacyjnej konkurencyjnej procedury sprzedaży; lub
- b) wycena niezależnego eksperta potwierdza, że kwota rekompensaty jest co najmniej równa wartości rynkowej; lub
- c) organizacja prowadząca badania albo infrastruktura badawcza – jako sprzedający – może wykazać, że przeprowadziła negocjacje w sprawie rekompensaty w warunkach pełnej konkurencji, aby uzyskać maksymalną korzyść gospodarczą w momencie zawierania umowy, z uwzględnieniem swoich celów statutowych; lub
- d) w przypadku gdy zgodnie z umową współpracy współpracujące przedsiębiorstwo ma prawo odmowy w odniesieniu do praw własności intelektualnej powstałych w wyniku współpracy organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych, a podmioty te mają wzajemne prawo do zabiegania o korzystniejsze pod względem gospodarczym oferty od stron trzecich, tak aby przedsiębiorstwa współpracujące musiały odpowiednio dostosować swoją ofertę.

30. Jeżeli nie spełniono żadnego z warunków określonych w pkt 28, całkowitą wartość wkładu organizacji prowadzących badania lub infrastruktur badawczych w projekt uznaje się za korzyść dla współpracujących przedsiębiorstw, do której stosuje się zasady pomocy państwa.

2.3. Udzielanie zamówień publicznych na usługi badawcze i rozwojowe

31. Podmioty udzielające zamówień publicznych mogą zamawiać usługi badawcze i rozwojowe od przedsiębiorstw, zarówno poprzez procedury opracowania na wyłączność, jak i zamówień przedkomercyjnych⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Zob. komunikat i powiązany dokument roboczy służb Komisji – komunikat Komisji do Parlamentu europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Zamówienia przedkomercyjne: wspieranie innowacyjności w celu zapewnienia trwałości i wysokiej jakości usług publicznych w Europie” (COM(2007) 799 final z 14.12.2007).

32. Jeżeli procedurę otwartą na udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzono zgodnie z obowiązującymi dyrektywami⁽¹⁾, to Komisja na ogół uznaje, że przedsiębiorstwu świadczącemu dane usługi nie udzielono pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu⁽²⁾.

33. We wszystkich innych przypadkach, w tym w przypadku zamówień przedkomercyjnych, Komisja uznaje, że przedsiębiorstwom nie przyznano pomocy państwa, jeżeli cena zapłacona za przedmiotowe usługi w pełni odzwierciedla wartość rynkową korzyści uzyskanych przez podmiot udzielający zamówień publicznych oraz ryzyko poniesione przez uczestniczących usługodawców, w szczególności jeżeli spełniono wszystkie następujące warunki:

- a) procedura wyboru jest otwarta, przejrzysta i niedyskryminacyjna oraz opiera się na obiektywnych kryteriach wyboru i przyznania określonych przed wszczęciem procedury przetargowej;
- b) planowane ustalenia umowne określając wszelkie prawa i obowiązki stron, w tym w odniesieniu do praw własności intelektualnej, są udostępniane wszystkim zainteresowanym oferentom przed wszczęciem procedury przetargowej;
- c) zamówienie nie powoduje preferencyjnego traktowania żadnego uczestniczącego dostawcy w kontekście dostawy produktu końcowego lub usługi końcowej do komercyjnego rozpowszechniania podmiotowi udzielającemu zamówień publicznych w danym państwie członkowskim⁽³⁾; oraz
- d) spełniony jest jeden z poniższych warunków:
  - wszelkie wyniki, które nie powodują powstania praw własności intelektualnej, mogą być rozpowszechniane, np. poprzez publikacje, nauczanie lub przekazanie ich organom normalizacyjnym w sposób umożliwiający innym przedsiębiorstwom ich odtworzenie, a wszelkie prawa własności intelektualnej w pełni przynależą do podmiotu udzielającego zamówień publicznych, lub
  - wszelki usługodawca, do którego przynależą wyniki powodujące powstanie praw własności intelektualnej, jest zobowiązany do udzielenia podmiotowi udzielającemu zamówień publicznych nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do tych wyników oraz do udzielenia dostępu stronom trzecim, np. poprzez udzielenie licencji bez prawa wyłączności, na warunkach rynkowych.

34. Jeżeli nie spełniono warunków określonych w pkt 33, państwa członkowskie mogą oprzeć się na indywidualnej ocenie warunków umowy pomiędzy podmiotem udzielającym zamówień publicznych i przedsiębiorstwem, bez uszczerbku dla ogólnego obowiązku zgłoszenia pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu.

3. WSPÓLNE ZASADY OCENY

35. Oceniając, czy zgłoszony środek pomocy można uznać za zgodny z rynkiem wewnętrznym, Komisja na ogół bada, czy został on opracowany w sposób, który gwarantuje przewagę pozytywnego wpływu środka pomocy polegającego na osiągnięciu celu leżącego we wspólnym interesie nad jego potencjalnym negatywnym wpływem na wymianę handlową i konkurencję.

36. W komunikacie z dnia 8 maja 2012 r. dotyczącym unowocześnienia polityki w dziedzinie pomocy państwa wezwano do ustalenia i zdefiniowania wspólnych zasad mających zastosowanie do oceny zgodności wszystkich środków pomocy ze wspólnym rynkiem przeprowadzanej przez Komisję. W tym celu Komisja uznaje środek pomocy za zgodny z Traktatem wyłącznie wówczas, gdy dany środek spełnia wszystkie poniższe warunki:

- a) *przyczynienie się do osiągnięcia dobrze zdefiniowanego celu leżącego we wspólnym interesie*: cel środka pomocy państwa musi leżeć we wspólnym interesie zgodnie z art. 107 ust. 3 Traktatu (sekcja 4.1);

⁽¹⁾ Zob. art. 27 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65) i art. 45 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243). Również w przypadku procedur ograniczonych w rozumieniu odpowiednio art. 28 dyrektywy 2014/24/UE i art. 46 dyrektywy 2014/25/UE Komisja uznaje, że przedsiębiorstwom nie przyznano pomocy państwa, chyba że zainteresowanych usługodawców powstrzymano od złożenia oferty bez uzasadnionych przyczyn.

⁽²⁾ Podobnie jest w przypadku, gdy podmioty udzielające zamówień publicznych udzielają zamówienia na innowacyjne rozwiązania powstałe w wyniku wcześniejszego zamówienia dotyczącego badań i rozwoju lub na produkty lub usługi niezwiązane z badaniami i rozwojem, które mają uzyskać poziom wydajności wymagający zastosowania innowacji produktowej, procesowej lub organizacyjnej.

⁽³⁾ Bez uszczerbku dla postępowań, które obejmują zarówno opracowanie, jak i późniejsze nabycie unikalnych lub specjalistycznych produktów lub usług.

- b) *istnienie potrzeby interwencji państwa*: środek pomocy państwa musi być ukierunkowany na sytuację, w której pomoc może spowodować istotną poprawę, jaka nie może nastąpić w wyniku działania rynku, np. poprzez usunięcie niedoskonałości lub rozwiązanie problemu związanego ze sprawiedliwością lub spójnością (sekcja 4.2);
- c) *odpowiedniość środka pomocy*: proponowany środek pomocy musi być odpowiednim instrumentem polityki do osiągnięcia celu leżącego we wspólnym interesie (sekcja 4.3);
- d) *efekt zachęty*: pomoc musi zmienić zachowanie przedmiotowego przedsiębiorstwa w taki sposób, że angażuje się ono w dodatkową działalność, której nie podjęłoby bez przyznanej pomocy lub którą podjęłoby w ograniczonym lub innym zakresie lub miejscu (sekcja 4.4);
- e) *proporcjonalność pomocy (pomoc ograniczona do minimum)*: kwota pomocy i intensywność pomocy muszą być ograniczone do minimum niezbędnego do pobudzenia dodatkowych inwestycji lub działań danego przedsiębiorstwa (sekcja 4.5);
- f) *uniknięcie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi*: negatywne skutki pomocy muszą być wystarczająco ograniczone, aby ogólny wpływ środka był pozytywny (sekcja 4.6);
- g) *przejrzystość pomocy*: państwom członkowskim, Komisji, podmiotom gospodarczym oraz opinii publicznej należy zapewnić łatwy dostęp do wszystkich stosownych aktów i informacji na temat pomocy przyznawanej na ich podstawie (sekcja 4.7).

37. Ogólna równowaga niektórych kategorii programów pomocy może również zostać objęta wymogiem przeprowadzenia oceny *ex post*, o której mowa w sekcji 5. W takich przypadkach Komisja może ograniczyć czas trwania takich programów (zazwyczaj do czterech lat lub mniej) z możliwością ponownego zgłoszenia ich przedłużenia w późniejszym terminie.

38. Jeżeli środek pomocy państwa lub warunki z nim związane (w tym model finansowania środka, jeśli stanowi on jego nieodłączny element) wiążą się nierozdzielnie z naruszeniem prawa Unii, pomoc nie może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym⁽¹⁾.

39. Oceniając zgodność pomocy indywidualnej z rynkiem wewnętrznym, Komisja uwzględnia wszelkie postępowania dotyczące naruszeń art. 101 lub 102 Traktatu, które mogą dotyczyć beneficjenta pomocy i które mogą mieć znaczenie w kontekście jego oceny na mocy art. 107 ust. 3 Traktatu⁽²⁾.

4. OCENA ZGODNOŚCI POMOCY NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ, ROZWOJOWĄ I INNOWACYJNĄ

40. Pomoc państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu, jeżeli – na podstawie wspólnych kryteriów oceny określonych w sekcji 3 – prowadzi ona do zwiększenia działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej oraz nie zmienia warunków wymiany handlowej w sposób sprzeczny ze wspólnym interesem.

41. W niniejszej sekcji Komisja wyjaśnia, w jaki sposób będzie stosowała te wspólne kryteria oceny, oraz – w stosownych przypadkach – określa specjalne warunki dotyczące programów pomocy i dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej objętej obowiązkiem zgłoszenia⁽³⁾.

4.1. Przyczynienie się do osiągnięcia dobrze zdefiniowanego celu leżącego we wspólnym interesie

4.1.1. Warunki ogólne

42. Ogólnym celem pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną jest wspieranie badań, rozwoju i innowacji w UE. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną powinna w ten sposób przyczynić się do realizacji strategii „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu.

43. Państwa członkowskie rozważające przyznanie pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną muszą dokładnie określić oczekiwane cele, a w szczególności wyjaśnić, w jaki sposób środek pomocy ma wspierać badania, rozwój i innowacje. W przypadku środków współfinansowanych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych państwa członkowskie mogą oprzeć się na uzasadnieniach zawartych w odpowiednich programach operacyjnych.

⁽¹⁾ Zob. np. wyrok z 2000 r. w sprawie C-156/98 Niemcy przeciwko Komisji, Rec. 2000, s. I-6857, pkt 78, oraz wyrok z 2008 r. w sprawie C-333/07 Régie Networks przeciwko Rhone Alpes Bourgogne, Zb.Orz. 2008, s. I-10807, pkt 94–116.

⁽²⁾ Zob. wyrok z 1993 r. w sprawie C-225/91 Matra przeciwko Komisji, Rec. 1993, s. I-3203, pkt 42.

⁽³⁾ Warunki zgodności określone w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych w dalszym ciągu są w pełni stosowane do wszystkich innych przypadków pomocy indywidualnej, w tym do przypadków przyznania takiej pomocy na podstawie programu pomocy objętego obowiązkiem zgłoszenia.

44. W przypadku programów pomocy objętych obowiązkiem zgłoszenia („programy pomocy podlegające zgłoszeniu”) Komisja przychylnie spogląda na środki pomocy, które stanowią integralną część szeroko zakrojonego programu lub planu działań na rzecz pobudzania działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej lub strategii inteligentnej specjalizacji i które są wspierane przez wnikliwie oceny podobnych wcześniejszych środków pomocy, wykazujące ich skuteczność.

45. W przypadku pomocy państwa przyznawanej na projekty lub działania finansowane bezpośrednio lub pośrednio również przez UE (tj. przez Komisję, jej agencje wykonawcze, wspólne przedsiębiorstwa utworzone na podstawie art. 185 i art. 187 Traktatu lub przez wszelkie inne organy wykonawcze, w sytuacji gdy finansowanie unijne nie znajduje się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą państw członkowskich) Komisja uznaje, że przyczynienie się do osiągnięcia dobrze zdefiniowanego celu leżącego we wspólnym interesie zostało potwierdzone.

4.1.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

46. Aby wykazać, że pomoc indywidualna objęta obowiązkiem zgłoszenia („pomoc indywidualna podlegająca zgłoszeniu”) przyczynia się do zwiększenia działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, państwa członkowskie mogą wykorzystać następujące wskaźniki (oraz inne odpowiednie dane ilościowe i jakościowe):

- a) *zwiększenie rozmiarów projektu*: zwiększenie całkowitych kosztów projektu (bez zmniejszenia wydatków przypadających na beneficjenta w porównaniu z sytuacją nieudzielenia pomocy); zwiększenie liczby osób skierowanych do działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej;
- b) *zwiększenie zakresu projektu*: zwiększenie liczby oczekiwanych wyników projektu; bardziej ambitny projekt, na co wskazuje większa liczba zaangażowanych partnerów, wyższe prawdopodobieństwo osiągnięcia przełomu naukowego lub technicznego albo wyższe ryzyko niepowodzenia (powiązane z długofalowością projektu oraz niepewnością co do jego wyników);
- c) *zwiększenie tempa*: ukończenie projektu w krótszym czasie w porównaniu z tym samym projektem realizowanym bez pomocy;
- d) *zwiększenie całkowitej wydanej kwoty*: zwiększenie nakładów beneficjenta pomocy na badania, rozwój i innowacje w wartościach bezwzględnych lub wyrażonych procentowo jako część całkowitych obrotów; zmiany w budżecie przeznaczonym na projekt (bez odpowiadającego im obniżania budżetów innych projektów).

47. Aby stwierdzić, czy pomoc przyczynia się podniesienia poziomu badań, rozwoju i innowacji w UE, Komisja weźmie pod uwagę nie tylko wzrost netto działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej prowadzonej przez przedsiębiorstwo, ale również wkład pomocy w ogólny wzrost wydatków na badania, rozwój i innowacje w danym sektorze oraz poprawę sytuacji UE w zakresie badań, rozwoju i innowacji w kontekście międzynarodowym. Komisja przychylnie spogląda na środki pomocy, w odniesieniu do których planowana jest publicznie dostępna ocena *ex post* dotycząca ich wkładu w osiągnięcie celów leżących we wspólnym interesie.

4.2. Potrzeba interwencji państwa

4.2.1. Warunki ogólne

48. Jak wyjaśniono w sekcji 3, pomoc państwa może być konieczna, aby zwiększyć działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w UE, jeżeli rynek samodzielnie nie zapewnia odpowiednich wyników. Aby ocenić, czy pomoc państwa jest skuteczna pod względem osiągnięcia celu leżącego we wspólnym interesie, konieczne jest uprzednie określenie zaistniałego problemu wymagającego rozwiązania. Pomoc państwa powinna być ukierunkowana na sytuacje, w których może ona spowodować istotną poprawę, jaka nie może nastąpić tylko w wyniku działania rynku. Państwa członkowskie powinny wyjaśnić, w jaki sposób środek pomocy może skutecznie złagodzić niedoskonałość rynku utrudniającą – w przypadku nieudzielenia pomocy – osiągnięcie celu leżącego we wspólnym interesie.

49. Działalność badawcza, rozwojowa i innowacyjna odbywa się poprzez szereg działań na etapach zazwyczaj poprzedzających szereg rynków produktowych, które to działania wykorzystują istniejący potencjał do opracowywania nowych lub ulepszonych produktów, usług i procesów na tych rynkach produktowych lub zupełnie nowych rynkach – tym samym stymulując wzrost gospodarczy, zwiększając spójność terytorialną i społeczną oraz wspierając ogólny interes konsumentów. Jednakże ze względu na dostępny potencjał w zakresie badań, rozwoju i innowacji niedoskonałości rynku mogą utrudniać osiągnięcie optymalnej produkcji i prowadzić do braku wydajności. Przyczyny tej sytuacji są następujące:

- **pozytywne efekty zewnętrzne/transfer wiedzy:** działalność badawcza, rozwojowa i innowacyjna często przynosi społeczeństwu korzyści w formie pozytywnych efektów zewnętrznych, np. transferu wiedzy lub zwiększenia możliwości innych podmiotów gospodarczych do opracowania uzupełniających produktów i usług. Jednakże jeśli pewne projekty zostaną pozostawione na łasce rynku, stopa zwrotu może okazać się mało atrakcyjna z punktu widzenia inwestora prywatnego – nawet jeśli projekt będzie korzystny dla społeczeństwa – ponieważ przedsiębiorstwa zorientowane na zysk, podejmując decyzję w sprawie zakresu prowadzonej działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, nie mogą w wystarczającym stopniu czerpać korzyści ze swoich działań. Pomoc państwa może w związku z tym przyczynić się do wdrożenia projektów, które przyniosą ogólne korzyści społeczne i gospodarcze i które w przypadku nieudzielenia pomocy nie zostałyby zrealizowane.

Jednak nie wszystkie korzyści płynące z badań, rozwoju i innowacji są efektami zewnętrznymi, a sama obecność efektów zewnętrznych nie oznacza, że pomoc państwa jest automatycznie zgodna z rynkiem wewnętrznym. Na ogół konsumenci są gotowi zapłacić za korzyści płynące bezpośrednio z nowych produktów i usług, a przedsiębiorstwa mogą czerpać korzyści ze swoich inwestycji poprzez inne istniejące instrumenty, np. prawa własności intelektualnej. Jednak w niektórych przypadkach środki te są niedoskonałe i pozostawiają po sobie niedoskonałość rynku, którą pomoc państwa może usunąć. Na przykład w przypadku badań podstawowych często twierdzi się, że uniemożliwienie innym uzyskania dostępu do wyników niektórych działań może być trudne, przez co wyniki te mogą zyskać charakter dobra publicznego. Z drugiej strony, bardziej szczegółową wiedzę dotyczącą produkcji często można skutecznie chronić, np. przez patenty, umożliwiając twórcy uzyskanie większego zwrotu z wynalazku,

- **niedoskonałość i asymetria informacji:** działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną charakteryzuje wysoki stopień niepewności. W niektórych sytuacjach ze względu na niedoskonałość i asymetrię informacji inwestorzy prywatni mogą z niechęcią odnosić się do finansowania projektów o wysokiej wartości; wysoko wykwalifikowany personel może z kolei nie zdawać sobie sprawy z możliwości rekrutacyjnych innowacyjnych przedsiębiorstw. W związku z tym przydział zasobów ludzkich i finansowych może być nieadekwatny, a projekty cenne dla społeczeństwa lub gospodarki mogą nie zostać zrealizowane.

W niektórych przypadkach niedoskonałość i asymetria informacji mogą też utrudniać dostęp do finansowania. Jednak niedoskonałość informacji i występowanie ryzyka nie stanowią automatycznego uzasadnienia konieczności udzielenia pomocy państwa. Brak finansowania projektów, w których zwrot z inwestycji prywatnych jest niższy, może równie dobrze być znakiem wydajności rynku. Ponadto ryzyko występuje w każdej działalności gospodarczej i samo w sobie nie jest niedoskonałością rynku. Jednak w kontekście asymetrii informacji ryzyko może potęgować problemy związane z finansowaniem,

- **problemy z koordynacją i tworzeniem sieci:** zdolność przedsiębiorstw do koordynowania swoich działań i podejmowania współpracy na rzecz badań, rozwoju i innowacji może zostać osłabiona z różnych przyczyn, m.in. ze względu na trudności związane z koordynacją licznych współpracujących partnerów, którzy mogą mieć rozbieżne interesy, oraz ze względu na problemy ze sporządzaniem umów i koordynowaniem współpracy, np. ze względu na dzielenie się danymi szczególnie chronionymi.

4.2.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

50. Chociaż niektóre niedoskonałości rynku mogą hamować działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w całej UE, to nie wpływają na wszystkie przedsiębiorstwa i sektory gospodarki są w takim samym stopniu. W związku z tym w przypadku pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu państwa członkowskie powinny przedstawić odpowiednie informacje o tym, czy pomoc ma na celu usunięcie ogólnej niedoskonałości rynku dotyczącej badań, rozwoju i innowacji w UE czy też szczególnej niedoskonałości rynku dotyczącej np. określonego sektora lub rodzaju działalności.

51. W zależności od konkretnej niedoskonałości rynku, którą trzeba usunąć, Komisja weźmie pod uwagę następujące elementy:

- **transfer wiedzy:** planowany stopień rozpowszechniania wiedzy; specyfikę tworzonej wiedzy; dostępność ochrony praw własności intelektualnej; stopień komplementarności z innymi produktami i usługami,
- **niedoskonałość i asymetrię informacji:** poziom ryzyka i złożoności działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej; potrzebę finansowania zewnętrznego; cechy beneficjenta pomocy dotyczące dostępu do finansowania zewnętrznego,

— **problemy z koordynacją:** liczbę współpracujących przedsiębiorstw; intensywność współpracy; rozbieżność interesów współpracujących partnerów; problemy ze sporządzaniem umów; problemy ze skoordynowaniem współpracy.

52. Analizując rzekomą niedoskonałość rynku, Komisja uwzględni w szczególności wszelkie dostępne porównania sektorowe i inne analizy, które powinno przedłożyć zainteresowane państwo członkowskie.

53. Zgłaszając pomoc inwestycyjną lub operacyjną dla klastrów, państwa członkowskie muszą przedłożyć informacje dotyczące planowanej lub oczekiwanej specjalizacji klastra innowacyjnego, istniejącego potencjału regionalnego i istnienia w UE klastrów stawiających sobie podobne cele.

54. W przypadku pomocy państwa przyznawanej na projekty lub działania finansowane bezpośrednio lub pośrednio również przez UE (tj. przez Komisję, jej agencje wykonawcze, wspólne przedsiębiorstwa utworzone na podstawie art. 185 i 187 Traktatu lub przez wszelkie inne organy wykonawcze, w sytuacji gdy finansowanie unijne nie znajduje się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą państw członkowskich) Komisja uznaje, że potrzeba interwencji państwa została potwierdzona.

55. Z drugiej strony, w przypadku pomocy państwa przyznawanej na projekty lub działania, które pod względem treści technologicznej, poziomu ryzyka i rozmiaru są podobne do projektów lub działań już prowadzonych w UE w warunkach rynkowych, Komisja zasadniczo uznaje, że niedoskonałości rynku nie występują, i wystąpi o przedstawienie dalszej dokumentacji i uzasadnienia potrzeby interwencji państwa.

4.3. Odpowiedniość środka pomocy

4.3.1. Odpowiedniość różnych instrumentów polityki

56. Pomoc państwa nie jest jedynym instrumentem politycznym, który państwa członkowskie mogą wykorzystać do wspierania badań, rozwoju i innowacji. Należy pamiętać, że mogą istnieć inne, bardziej odpowiednie instrumenty, np. środki związane z popytem obejmujące mechanizmy regulacyjne, udzielanie zamówień publicznych lub normalizacja, a także zwiększenie publicznego finansowania badań i nakładów na edukację oraz ogólne środki fiskalne. Odpowiedniość określonego instrumentu polityki w danej sytuacji zazwyczaj jest związana z charakterem problemu wymagającego rozwiązania. Na przykład w przypadku problemów nowego uczestnika rynku z wykorzystaniem wyników działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej ograniczenie barier rynkowych może okazać się bardziej odpowiednie niż pomoc państwa. Lekarstwem na braki wykwalifikowanego personelu mogą być większe inwestycje w szkolnictwo wyższe, a nie przyznawanie pomocy państwa.

57. Pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może być dopuszczona w drodze wyjątku od ogólnego zakazu udzielania pomocy państwa, jeżeli jest ona konieczna do osiągnięcia celu leżącego we wspólnym interesie. Ważnym elementem w tym kontekście jest to, czy i w jakim stopniu pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może zostać uznana za odpowiedni instrument stymulujący działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną – jeśli te same wyniki można uzyskać przy pomocy instrumentów powodujących mniejsze zakłócenia.

58. W analizie zgodności Komisja zwraca szczególną uwagę na wszelkie oceny skutków dotyczące proponowanego środka przeprowadzone przez dane państwo członkowskie. Za odpowiednie instrumenty uznaje się środki, w przypadku których państwo członkowskie rozważyło inne warianty strategiczne, stwierdziło, że bardziej korzystne będzie zastosowanie instrumentu selektywnego – takiego jak pomoc państwa – oraz przedstawiło Komisji stosowną analizę.

59. W przypadku pomocy państwa przyznawanej na projekty lub działania finansowane bezpośrednio lub pośrednio również przez UE (tj. przez Komisję, jej agencje wykonawcze, wspólne przedsiębiorstwa utworzone na podstawie art. 185 i 187 Traktatu lub przez wszelkie inne organy wykonawcze, w sytuacji gdy finansowanie unijne nie znajduje się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą państw członkowskich) Komisja uznaje, że odpowiedniość środka pomocy została potwierdzona.

4.3.2. Odpowiedniość różnych instrumentów pomocy

60. Pomoc na rzecz badań, rozwoju i innowacji można przyznawać w różnych formach. Państwo członkowskie powinno w związku z tym zapewnić przyznanie pomocy w takiej formie, która prawdopodobnie spowoduje najmniejsze zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej. W związku z tym jeśli pomoc jest przyznawana w formie, która przynosi bezpośrednią korzyść majątkową (np. dotacje bezpośrednie, zwolnienia lub ulgi w zakresie podatków lub innych obowiązkowych opłat lub też udostępnienie gruntu, produktów lub usług po korzystnych cenach), to zainteresowane państwo członkowskie musi przedstawić analizę innych wariantów i wyjaśnić, dlaczego inne, potencjalnie mniej zakłócające formy pomocy, np. zaliczki zwrotne lub formy pomocy oparte na instrumentach dłużnych lub kapitałowych (np. gwarancje państwowe, zakup pakietu udziałów/akcji lub inny sposób finansowania dłużnego lub udostępnienia kapitału na preferencyjnych warunkach), są w tym przypadku mniej odpowiednie.

61. Instrument pomocy należy wybierać z uwzględnieniem niedoskonałości rynku, którą ma on usunąć. Na przykład, jeżeli będąca powodem interwencji niedoskonałość rynku polega na problemach w dostępie do zewnętrznego finansowania dłużnego wynikających z asymetrii informacji, to państwo członkowskie powinno zasadniczo udzielić pomocy w formie pomocy na utrzymanie płynności finansowej, np. w formie pożyczki lub gwarancji, a nie dotacji. Jeżeli istnieje również konieczność, by przedsiębiorstwo miało swój udział w podziale ryzyka, preferowanym instrumentem pomocy zazwyczaj powinna być zaliczka zwrotna. W szczególności w przypadku pomocy przyznawanej w formie innej niż pomoc na utrzymanie płynności finansowej lub zaliczka zwrotna na działania zbliżone do rynku państwo członkowskie musi uzasadnić, dlaczego wybrany instrument jest odpowiedni do usunięcia konkretnej niedoskonałości rynku w danej sytuacji. W przypadku programów pomocy wdrażających cele i priorytety programów operacyjnych instrument finansowy wybrany w ramach tych programów co do zasady uznaje się za odpowiedni instrument.

4.4. Efekt zachęty

4.4.1. Warunki ogólne

62. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może zostać uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym tylko jeśli wywołuje efekt zachęty. Efekt zachęty występuje, jeżeli pomoc zmienia zachowanie przedsiębiorstwa w taki sposób, że angażuje się ono w dodatkową działalność, której nie podjęłoby bez przyznanej pomocy lub którą podjęłoby w ograniczonym zakresie lub w inny sposób. Pomoc nie może jednak subsydiować kosztów działalności, które przedsiębiorstwo i tak by poniosło, i nie może rekompensować zwykłego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej⁽¹⁾.

63. Komisja uznaje, że pomoc nie stanowi zachęty dla beneficjenta, jeżeli przedmiotowe prace badawczo-rozwojowe⁽²⁾ rozpoczęły się przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o przyznanie pomocy do władz krajowych⁽³⁾. Jeżeli rozpoczęcie prac ma miejsce przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o przyznanie pomocy do władz krajowych, to projekt nie kwalifikuje się do otrzymania pomocy.

64. Wniosek o pomoc musi zawierać przynajmniej następujące dane: nazwę i wielkość wnioskodawcy, opis projektu, w tym miejsce oraz termin jego rozpoczęcia i zakończenia, kwotę wsparcia publicznego niezbędną do przeprowadzenia projektu i wykaz kosztów kwalifikowalnych.

65. W zakresie, w jakim środki fiskalne stanowią pomoc państwa, Komisja może uznać, że wywołują one efekt zachęty, zachęcając przedsiębiorstwa do zwiększenia nakładów na badania, rozwój i innowacje, na podstawie badań oceniających⁽⁴⁾ przedstawionych przez państwa członkowskie.

4.4.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

66. W przypadku pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu państwa członkowskie muszą udowodnić Komisji, że pomoc wywołuje efekt zachęty, a zatem muszą przedstawić jasne dowody potwierdzające, że pomoc ma pozytywny wpływ na podejmowane przez przedsiębiorstwa decyzje w sprawie prowadzenia działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, która w innych okolicznościach nie zostałaby podjęta. Aby umożliwić Komisji wszechstronną ocenę przedmiotowego środka, zainteresowane państwo członkowskie musi przedstawić informacje dotyczące objętego pomocą projektu oraz, w miarę możliwości, wszechstronny opis tego, co stałoby się lub mogłoby się stać, gdyby nie przyznano pomocy – tj. scenariusz alternatywny. Scenariusz alternatywny może zakładać, że alternatywny projekt nie zostanie przeprowadzony, albo może obejmować wyraźnie określony i wystarczająco przewidywalny projekt alternatywny uwzględniony przez beneficjenta w ramach wewnętrznego procesu podejmowania decyzji; może też dotyczyć projektu alternatywnego, który zostanie przeprowadzony w całości lub w części poza UE.

67. W swojej analizie Komisja bierze pod uwagę następujące elementy:

— **określenie zamierzonej zmiany:** należy jasno określić zmianę zachowania oczekiwaną w wyniku przyznania pomocy państwa, np. uruchomienie nowego projektu lub zwiększenie rozmiaru, zakresu lub tempa projektu,

⁽¹⁾ Wyrok w sprawach połączonych C-630/11 P do C-633/11 P HGA i inni przeciwko Komisji (dotychczas nieopublikowany).

⁽²⁾ Jeśli wniosek o pomoc dotyczy projektu badawczo-rozwojowego, nie wyklucza to wcześniejszego przeprowadzenia przez potencjalnego beneficjenta studiów wykonalności, które nie zostały objęte wnioskiem o udzielenie pomocy państwa.

⁽³⁾ W przypadku projektów i działań prowadzonych następującymi po sobie etapami, które mogą być przedmiotem osobnych procedur przyznawania pomocy, oznacza to, że rozpoczęcie prac nie może nastąpić przed złożeniem pierwszego wniosku o pomoc. W przypadku pomocy przyznawanej na podstawie automatycznego programu pomocy fiskalnej program ten musi zostać przyjęty oraz wejść w życie przed rozpoczęciem prac w ramach objętego pomocą projektu lub objętej pomocą działalności.

⁽⁴⁾ Oczekuje się, że państwa członkowskie przedstawiają badania oceniające efekt zachęty swoich programów pomocy fiskalnej nawet jeżeli w przypadku nowo wprowadzonych środków może to być niemożliwe *ex ante*; z reguły planowane metody przeprowadzenia oceny *ex post* powinny stanowić część projektu takich środków. W przypadku braku badań oceniających można założyć, że efekt zachęty fiskalnych programów pomocy występuje jedynie w przypadku środków, w których uwzględniane są tylko wydatki na badania i rozwój powyżej pewnej wartości referencyjnej.

- **analizę scenariusza alternatywnego:** zmianę zachowania należy określić poprzez porównanie oczekiwanych wyników i poziomu zamierzonej działalności w przypadku udzielenia pomocy i w przypadku braku pomocy. Różnica między dwoma scenariuszami obrazuje wpływ środka pomocy i efekt zachęty,
- **poziom rentowności:** jeśli projekt sam w sobie nie byłby na rentowny dla przedsiębiorstwa, lecz mógłby przynieść istotne korzyści dla społeczeństwa, wskutek udzielenia pomocy zwiększa się prawdopodobieństwo wystąpienia efektu zachęty,
- **kwotę inwestycji oraz przepływy pieniężne w czasie:** duża inwestycja w podmiot rozpoczynający działalność gospodarczą, niski poziom przepływów dostępnych środków pieniężnych oraz znacząca część przepływów pieniężnych powstających w bardzo odległej przyszłości lub w bardzo niepewny sposób to elementy, które będą uznawane za pozytywne przy ocenie efektu zachęty,
- **poziom ryzyka:** przy ocenie ryzyka bierze się pod uwagę w szczególności nieodwracalność inwestycji, prawdopodobieństwo porażki handlowej, ryzyko mniejszej niż zakładana wydajności projektu, ryzyko, że realizacja projektu mogłaby osłabić inne działania beneficjanta pomocy, oraz ryzyko, że koszty projektu mogą pogorszyć jego kondycję finansową.

68. Zachęca się państwa członkowskie, aby opierały się przede wszystkim na dokumentach zarządu, ocenach ryzyka, sprawozdaniach finansowych, wewnętrznych biznesplanach, opiniach ekspertów oraz innych badaniach związanych z projektem podlegającym ocenie. W wykazaniu występowania efektu zachęty państwu członkowskiemu pomoc mogą również dokumenty prognozujące popyt, prognozy kosztów, prognozy finansowe, dokumenty przedłożone komitetowi inwestycyjnemu oraz przedstawiające szczegółowo różne scenariusze inwestycyjne lub dokumenty przedstawione instytucjom finansowym.

69. Aby zapewnić, że występowanie efektu zachęty zostało obiektywnie potwierdzone, Komisja w ramach oceny może porównać dane dotyczące danej spółki z danymi dotyczącymi branży, w której prowadzi działalność beneficjent pomocy. W szczególności państwa członkowskie powinny w miarę możliwości przedstawić dane dotyczące danej branży, które pokazują, że scenariusz alternatywny danego beneficjanta, wymagany przez niego poziom rentowności i oczekiwane przepływy pieniężne są uzasadnione.

70. W tym kontekście poziom rentowności można ocenić poprzez odniesienie do metod wyraźnie stosowanych przez przedsiębiorstwo będące beneficjentem lub standardowych praktyk w danej branży; mogą one zawierać: metody oceny wartości bieżącej netto projektu⁽¹⁾, wewnętrzną stopy zwrotu⁽²⁾ lub średniej stopy zwrotu zainwestowanego kapitału.

71. Jeżeli pomoc nie zmienia zachowania beneficjanta pomocy poprzez pobudzanie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, to nie ma ona pozytywnego wpływu na wspieranie badań, rozwoju i innowacji w UE. Pomoc nie będzie zatem uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym, jeżeli wydaje się, że te same działania mogłyby zostać przeprowadzone i zostałyby przeprowadzone nawet bez udziału pomocy.

4.5. Proporcjonalność pomocy

4.5.1. Warunki ogólne

72. Aby pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną mogła zostać uznana za proporcjonalną, jej kwota musi być ograniczona do minimum niezbędnego do przeprowadzenia objętych pomocą działań.

(1) Wartość bieżąca netto projektu stanowi różnicę pomiędzy dodatnimi i ujemnymi przepływami pieniężnymi w okresie istnienia inwestycji, zdyskontowanymi do swojej bieżącej wartości (z wykorzystaniem kosztów kapitału).

(2) Wewnętrzna stopa zwrotu nie jest oparta na przychodach księgowych w danym roku, ale uwzględnia strumień przyszłych przepływów pieniężnych, które inwestor spodziewa się otrzymać przez cały okres istnienia inwestycji. Jest ona definiowana jako stopa dyskontowa, dla której wartość bieżąca netto strumienia przepływów pieniężnych wynosi zero.

4.5.1.1. Maksymalna intensywność pomocy

73. Aby zapewnić, że poziom pomocy jest proporcjonalny do niedoskonałości rynku, które pomoc ma usunąć, pomoc musi zostać określona w stosunku do zdefiniowanej wcześniej grupy kosztów kwalifikowalnych i ograniczona do określonej części tych kosztów kwalifikowalnych („intensywność pomocy”). Intensywność pomocy należy ustalić dla każdego beneficjenta pomocy, również w przypadku wspólnego projektu.

74. Aby zapewnić przewidywalność i równe warunki działania, Komisja do pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną stosuje maksymalne intensywności pomocy określone na podstawie trzech kryteriów: (i) bliskości pomocy wobec rynku, stosowanej jako wskaźnik zastępczy określający spodziewane negatywne skutki pomocy i potrzebę udzielenia pomocy, z uwzględnieniem potencjalnie wyższych przychodów, których można oczekiwać w przypadku objętej pomocą działalnością; (ii) rozmiaru beneficjenta, stosowanego jako wskaźnik zastępczy określający większe trudności, z jakimi zwykle zmagają się mniejsze przedsiębiorstwa pod względem finansowania ryzykownych projektów; oraz (iii) dotkliwości niedoskonałości rynku, np. oczekiwanych efektów zewnętrznych pod względem rozpowszechniania wiedzy. Z tego względu intensywność pomocy w przypadku działalności rozwojowej i innowacyjnej powinna być zasadniczo niższa niż w przypadku działalności badawczej.

75. W załączniku I określono koszty kwalifikowalne w odniesieniu do każdego środka pomocy wchodzącego w zakres niniejszych zasad ramowych. Jeżeli projekt badawczo-rozwojowy obejmuje różnorodne zadania, każde kwalifikowalne zadanie musi wchodzić w zakres kategorii: badań podstawowych, badań przemysłowych albo eksperymentalnych prac rozwojowych⁽¹⁾. Dzielniki różnorodne działania na odpowiednie kategorie, Komisja odnie się do swojego doświadczenia oraz do konkretnych przykładów i wyjaśnień zawartych w Podręczniku Frascati OECD⁽²⁾.

76. W załączniku II określono maksymalne intensywności pomocy obowiązujące w odniesieniu do wszystkich środków na rzecz badań, innowacji i rozwoju⁽³⁾.

77. W przypadku pomocy państwa na wspólny projekt, realizowany przez organizacje prowadzące badania oraz przedsiębiorstwa, suma bezpośredniego wsparcia publicznego i – jeżeli stanowią one pomoc – wkładów organizacji prowadzących badania na rzecz tego samego projektu nie może przekraczać odpowiednich pułapów intensywności pomocy dla każdego z przedsiębiorstw będących beneficjentami.

4.5.1.2. Zaliczki zwrotne

78. Jeśli państwo członkowskie udziela zaliczki zwrotnej, która stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu, zastosowanie mają zasady określone w poniższej sekcji.

79. Jeżeli za pomocą odpowiednich metod, opartych na wystarczających i wiarygodnych danych, państwo członkowskie może wykazać, że obliczenie ekwiwalentu dotacji brutto zaliczki zwrotnej jest możliwe, to może zgłosić program pomocy i powiązane metody do Komisji. Jeżeli Komisja zaakceptuje przedstawione metody i uzna program za zgodny ze wspólnym rynkiem, będzie można udzielić pomocy w oparciu o ekwiwalent dotacji brutto zaliczki zwrotnej, nie przekraczając pułapów intensywności pomocy określonych w załączniku II.

80. We wszystkich innych przypadkach zaliczka zwrotna jest wyrażona jako odsetek kosztów kwalifikowalnych; jej wysokość może przekroczyć obowiązującą maksymalną intensywność pomocy o 10 punktów procentowych, jeżeli spełnione zostaną następujące warunki:

a) w przypadku pomyślnego wyniku środek pomocy musi zawierać przepisy stanowiące o tym, że zaliczka jest spłacana wraz z odsetkami nie niższymi niż stopa dyskontowa obliczona według komunikatu Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Kwalifikacja ta nie musi być zgodna z chronologią rozumianą jako sekwencyjne przechodzenie od badań podstawowych do działalności zbliżonej do rynku. Nie ma więc przeszkód, aby Komisja zakwalifikowała zadanie realizowane w na późniejszym etapie projektu do badań przemysłowych, ani aby stwierdziła, że czynności podejmowane na wcześniejszym etapie zaliczają się do eksperymentalnych prac rozwojowych bądź w ogóle nie zaliczają się do działalności badawczej.

⁽²⁾ Pomiar działalności naukowo-badawczej: Proponowane procedury standardowe dla badań statystycznych w zakresie działalności badawczo-rozwojowej, Podręcznik Frascati, OECD 2002, ze zmianami lub zastąpiony. Dla celów praktycznych, jeżeli nie wykazano, że w poszczególnych sprawach powinna zostać zastosowana inna skala, można uznać, że różne kategorie badań i rozwoju odpowiadają poziomom gotowości technologicznej 1 (badania podstawowe), 2–4 (badania przemysłowe) i 5–8 (eksperymentalne prace rozwojowe) – zob. komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających – droga do wzrostu i miejsc pracy” (COM(2012) 341 final z 26.6.2012).

⁽³⁾ Bez uszczerbku dla specjalnych przepisów obowiązujących w odniesieniu do pomocy na rzecz badań i rozwoju w sektorze rolnym i sektorze rybołówstwa określonych w rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych.

⁽⁴⁾ Komunikat Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych (Dz.U. C 14 z 19.1.2008, s. 6).

- b) jeżeli badania zakończą się wynikami lepszymi od tych określonych jako pomyślne, zainteresowane państwo członkowskie powinno wystąpić o zwrócenie kwoty wyższej od zaliczki wraz z odsetkami obliczonymi na podstawie obowiązującej stopy dyskontowej;
- c) jeśli projekt nie zakończy się pomyślnie, zaliczka nie musi być w pełni zwracana. Jeżeli projekt zakończy się częściowym powodzeniem, spłata powinna być proporcjonalna do stopnia powodzenia.

81. Aby umożliwić Komisji ocenę środka pomocy, musi on zawierać szczegółowe przepisy dotyczące spłaty w przypadku pomyślnego wyniku, jasno określające, co będzie uznawane za pomyślny wynik na podstawie rozsądnej i ostrożnej hipotezy.

4.5.1.3. Środki fiskalne

82. W zakresie, w jakim środek fiskalny stanowi pomoc państwa, jego intensywność można obliczyć albo w odniesieniu do poszczególnych projektów, albo na poziomie przedsiębiorstwa jako współczynnik wyrażający stosunek łącznych ulg podatkowych do sumy wszystkich kwalifikowalnych kosztów działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej poniesionych w okresie nieprzekraczającym trzech kolejnych lat obrotowych. W przypadku dokonywania obliczeń na poziomie przedsiębiorstwa środek fiskalny można stosować bez wyjątków do wszystkich kwalifikowalnych działań, jednak intensywność pomocy nie może przekraczać pułapu intensywności pomocy obowiązującego w odniesieniu do eksperymentalnych prac rozwojowych⁽¹⁾.

4.5.1.4. Kumulacja pomocy

83. Pomoc można przyznawać równolegle w ramach kilku programów pomocy lub łączyć z pomocą *ad hoc*, pod warunkiem że łączna kwota pomocy państwa na działanie lub projekt nie przekracza pułapów pomocy ustanowionych w niniejszych zasadach ramowych. Jak przypomniano w pkt 9, finansowanie unijne zarządzane centralnie przez instytucje, agencje, wspólne przedsiębiorstwa lub inne unijne organy, które nie jest bezpośrednio ani pośrednio kontrolowane przez państwa członkowskie, nie stanowi pomocy państwa i nie powinno być uwzględniane. W przypadku łączenia finansowania unijnego z pomocą państwa łączna kwota finansowania publicznego przyznanego w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych nie może jednak przekraczać najkorzystniejszej stopy finansowania określonej w obowiązujących przepisach prawa UE.

84. Jeśli wydatki kwalifikujące się do objęcia pomocą na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w całości lub w części mogą kwalifikować się także do objęcia pomocą przeznaczoną na inne cele, w odniesieniu do części wspólnej zastosowany zostanie najkorzystniejszy pułap dostępny w ramach odpowiednich zasad.

85. Pomocy na rzecz badań, rozwoju i innowacji nie można łączyć z pomocą *de minimis* w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, jeżeli doprowadziłoby to do przekroczenia maksymalnych poziomów intensywności pomocy określonych w niniejszych zasadach ramowych.

4.5.2. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

86. W przypadku pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu do zapewnienia proporcjonalności nie wystarczy samo przestrzeganie z góry określonych maksymalnych intensywności pomocy.

87. Co do zasady, aby określić, czy pomoc jest proporcjonalna, Komisja sprawdzi, czy kwota pomocy nie przekracza minimum niezbędnego do tego, by projekt objęty pomocą był wystarczająco rentowny, np. umożliwił osiągnięcie wewnętrznej stopy zwrotu odpowiadającej poziomowi referencyjnemu lub minimalnej stopie zwrotu (tzw. *hurdle rate*) dla danego sektora lub przedsiębiorstwa. Można w tym celu wykorzystać zwykłe stopy zwrotu wymagane przez beneficjenta w ramach innych projektów badawczych, rozwojowych i innowacyjnych, ogólny koszt kapitału lub stopy zwrotu powszechnie odnotowywane w przedmiotowej branży. Należy uwzględnić wszystkie istotne spodziewane koszty i korzyści z całego okresu trwania projektu, w tym koszty i przychody związane z wynikami działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej.

88. Jeżeli wykazano, np. w wewnętrznych dokumentach spółki, że beneficjent pomocy ma wyraźny wybór pomiędzy przeprowadzeniem albo projektu objętego pomocą, albo projektu alternatywnego bez pomocy, to pomoc uznaje się za ograniczoną do minimum, wyłącznie jeśli kwota pomocy nie przekracza dodatkowych kosztów netto przeprowadzenia przedmiotowych działań, które to koszty obliczono poprzez porównanie z projektem alternatywnym, który zrealizowano by w przypadku nieudzielenia pomocy. Aby określić wysokość dodatkowych kosztów netto, Komisja porównuje oczekiwaną wartość bieżącą netto inwestycji w projekcie objętym pomocą i w projekcie alternatywnym, uwzględniając prawdopodobieństwo wystąpienia różnych scenariuszy biznesowych⁽²⁾.

⁽¹⁾ Jeżeli natomiast w ramach fiskalnego środka pomocy rozróżnia się poszczególne kategorie badań i rozwoju, nie wolno przekroczyć odpowiednich progów intensywności pomocy.

⁽²⁾ W szczególnym przypadku pomocy, która umożliwia jedynie przyspieszenie zakończenia projektu, w porównaniu należy przedstawić przede wszystkim różne harmonogramy przepływów pieniężnych i opóźnione wejście na rynek.

89. Jeżeli pomoc przyznano na projekty badawczo-rozwojowe lub na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej, a Komisja jest w stanie stwierdzić, na podstawie metod określonych w pkt 87 lub 88, że pomoc jest ograniczona do niezbędnego minimum, to można zezwolić na stosowanie maksymalnych poziomów intensywności pomocy wyższych od poziomów określonych w załączniku II, do poziomów określonych w poniższej tabeli.

	Małe przedsiębiorstwo	Średnie przedsiębiorstwo	Duże przedsiębiorstwo
Pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych			
Badania podstawowe	100 %	100 %	100 %
Badania stosowane	80 %	70 %	60 %
— pomoc uzależniona od skutecznej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (w przypadku dużych przedsiębiorstw – współpracy transgranicznej lub współpracy z co najmniej jednym MŚP) lub współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem i organizacją prowadzącą badania, lub	90 %	80 %	70 %
— pomoc uzależniona od szerokiego upowszechnienia wyników			
Pomoc na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej	60 %	60 %	60 %

90. Aby wykazać, że pomoc jest ograniczona do niezbędnego minimum, państwo członkowskie musi wyjaśnić, w jaki sposób określono kwotę pomocy. Do oceny proporcjonalności pomocy można wykorzystać również dokumenty i obliczenia wykorzystane podczas analizy efektu zachęty. W zakresie, w jakim stwierdzona konieczność udzielenia pomocy dotyczy głównie trudności z przyciągnięciem finansowania dłużnego na rynku, a nie braku rentowności, szczególnie odpowiednim sposobem zapewnienia, aby pomoc była ograniczona do minimum, może być udzielenie pomocy w formie pożyczki, gwarancji lub zaliczki zwrotnej, a nie w formie bezwrotnej, takiej jak dotacja.

91. W sytuacji, gdy istnieje wielu potencjalnych kandydatów do prowadzenia działalności objętej pomocą, prawdopodobieństwo, że wymóg proporcjonalności zostanie spełniony, jest większe, jeśli pomoc przyznano na podstawie przejrzystych, obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów.

92. W celu zniwelowania faktycznych lub potencjalnych, bezpośrednich lub pośrednich zakłóceń międzynarodowej wymiany handlowej można zezwolić na wyższą intensywność pomocy niż ta, która jest ogólnie dopuszczalna na mocy niniejszych zasad ramowych, jeżeli – bezpośrednio lub pośrednio – konkurenci spoza UE otrzymali w ciągu ostatnich trzech lat lub mają otrzymać pomoc o równoważnej intensywności na podobne projekty. Jeżeli jednak ze względu na charakter danego sektora zakłócenia międzynarodowej wymiany handlowej mogą wystąpić po upływie okresu dłuższego niż trzy lata, okres referencyjny można odpowiednio wydłużyć. Jeśli jest to możliwe, zainteresowane państwo członkowskie przekazuje Komisji odpowiednie informacje umożliwiające jej przeprowadzenie oceny sytuacji, w szczególności w odniesieniu do potrzeby uwzględnienia przewagi konkurencyjnej, jaką posiada konkurent z państwa trzeciego. Jeżeli Komisja nie ma dowodów dotyczących przyznanej lub proponowanej pomocy, może też oprzeć swoją decyzję na poszlakach.

93. Gromadząc dowody, Komisja może skorzystać ze swoich uprawnień dochodzeniowych⁽¹⁾.

4.6. Uniknięcie nadmiernego negatywnego wpływu na konkurencję i wymianę handlową

4.6.1. Uwagi ogólne

94. Aby pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną można było uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, negatywny wpływ środków pomocy na konkurencję i wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi musi być ograniczony i zrównoważony przez pozytywne skutki polegające na przyczynieniu się do osiągnięcia celu leżącego we wspólnym interesie.

95. Komisja stwierdza, że pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może potencjalnie spowodować dwa główne zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej pomiędzy państwami członkowskimi: zakłócenia związane z rynkiem produktowym i skutki dotyczące lokalizacji. Obydwa rodzaje zakłóceń mogą prowadzić do niewydajnego przydzielania pomocy, pogarszając wyniki gospodarcze rynku wewnętrznego, oraz do problemów z dystrybucją, w przypadku których pomoc wpływa na rozkład działalności gospodarczej w różnych regionach.

⁽¹⁾ Zob. art. 1 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 734/2013 z 22 lipca 2013 r. (Dz.U. L 204 z 31.7.2013, s. 15).

96. Jeżeli chodzi o zakłócenia związane z rynkiem produktowym, pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może wpływać na konkurencję w procesie innowacji i na rynkach produktowych, na których wykorzystuje się wyniki działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej.

4.6.1.1. Skutki dla rynków produktowych

97. Pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może utrudniać konkurencję w zakresie innowacji procesowych i na rynkach produktowych na trzy sposoby: zakłócając procesy konkurencyjnego wejścia na rynek i wyjścia z rynku, zakłócając dynamiczne zachęty inwestycyjne i tworząc lub utrzymując władzę rynkową.

(i) Zakłócenia procesów konkurencyjnego wejścia na rynek i wyjścia z rynku

98. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może uniemożliwiać mechanizmom rynkowym nagradzanie najsukcesowniejzych producentów oraz wywieranie presji na tych najmniej skutecznych polegającej na zmuszeniu ich do poprawy, restrukturyzacji bądź wycofania się z rynku. Może to doprowadzić do sytuacji, w której z powodu przyznania pomocy konkurenci, którzy w innych okolicznościach byłoby w stanie utrzymać się na rynku, są wypierani z rynku lub w ogóle nie mogą na niego wejść. Pomoc państwa może też pomóc niewydajnym przedsiębiorstwom w utrzymaniu się na rynku lub nawet pomóc im wejść na rynek i uzyskać udział w rynku kosztem bardziej wydajnych konkurentów. Przy niewłaściwym ukierunkowaniu pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może zatem służyć wspieraniu niewydajnych przedsiębiorstw i prowadzić do powstania struktur rynkowych, w których wielu uczestników prowadzi działalność znacznie poniżej poziomu efektywności. W dłuższej perspektywie zakłócenie procesów konkurencyjnego wejścia na rynek i wyjścia z rynku może hamować innowacje i spowolnić zwiększanie wydajności w całej branży.

(ii) Zakłócenia dynamicznych zachęt

99. Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może zakłócać dynamiczne zachęty do inwestowania dla konkurentów beneficjenta pomocy. Kiedy przedsiębiorstwo otrzymuje pomoc, zazwyczaj zwiększa się prawdopodobieństwo, że uzyska ono pomyślne wyniki działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, co z kolei prowadzi do jego większej obecności na rynku produktowym (lub rynkach produktowych) w przyszłości. Taka zwiększona obecność może skłonić konkurentów do ograniczenia zakresu swoich pierwotnych planów inwestycyjnych (skutki wypierania).

100. Ponadto obecność pomocy może sprawić, że potencjalni beneficjenci staną się zbyt pewni siebie albo zaczną postępować bardziej ryzykownie. Długofalowy wpływ na ogólne wyniki sektora będzie wówczas najprawdopodobniej negatywny. Przy niewłaściwym ukierunkowaniu pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może zatem służyć wspieraniu nieefektywnych przedsiębiorstw i prowadzić do powstania struktur rynkowych, w których wielu uczestników rynku prowadzi działalność znacznie poniżej poziomu efektywności.

(iii) Tworzenie lub utrzymanie władzy rynkowej

101. Pomoc na rzecz badań, rozwoju i innowacji może prowadzić do zakłóceń pod względem zwiększenia lub utrzymania władzy rynkowej na rynkach produktowych. Władza rynkowa to władza pozwalająca wpływać na ceny rynkowe, produkcję, różnorodność lub jakość produktów i usług bądź też inne parametry konkurencji przez znaczący okres i na niekorzyść konsumentów. Nawet jeśli pomoc nie wzmacnia władzy rynkowej bezpośrednio, może to robić pośrednio, zniechęcając do rozwoju, powodując wycofanie się istniejących konkurentów z rynku lub zniechęcając nowych konkurentów do wejścia na rynek.

4.6.1.2. Wpływ na wymianę handlową i wybór lokalizacji

102. Pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji może też zakłócać konkurencję, wpływając na wybór lokalizacji. Takie zakłócenia mogą występować pomiędzy państwami członkowskimi lub w przypadku, kiedy przedsiębiorstwa konkurują między sobą ponad granicami lub biorą pod uwagę różne lokalizacje. Pomoc przeznaczona na przeniesienie działalności do innego regionu w ramach rynku wewnętrznego nie musi prowadzić bezpośrednio do zakłócenia na rynku produktowym, niemniej jednak powoduje przeniesienie działalności lub inwestycji z jednego regionu do innego.

4.6.1.3. Wyraźne skutki negatywne

103. Zasadniczo należy przeanalizować środek pomocy i kontekst jego stosowania, aby określić, w jakim stopniu środek ten można uznać za zakłócający. Jednak w niektórych sytuacjach skutki negatywne wyraźnie przewyższają skutki pozytywne – pomocy nie można wówczas uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

104. W szczególności, zgodnie z ogólnymi zasadami traktatowymi, pomocy państwa nie można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, jeśli środek pomocy ma charakter dyskryminujący w stopniu niezasadnionym charakterem pomocy państwa. Jak wyjaśniono w sekcji 3, Komisja nie zezwoli w związku z tym na wdrożenie środka, jeżeli środek ten bądź towarzyszące mu warunki nierozzerwalnie wiążą się z naruszeniem prawa Unii. Dotyczy to w szczególności: środków pomocy, w których – aby otrzymać dotację – beneficjent musi mieć siedzibę główną w danym państwie członkowskim (lub prowadzić działalność w przeważającej mierze w danym państwie członkowskim) lub korzystać z produktów lub usług krajowych, oraz środków pomocy, które ograniczają beneficjentowi możliwość wykorzystania wyników działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej w innym państwie członkowskim.

105. Podobnie pomoc, która skutkuje jedynie zmianą lokalizacji działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej w ramach rynku wewnętrznego, bez zmiany charakteru, rozmiaru lub zakresu projektu, nie zostanie uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

4.6.2. Programy pomocy

106. Aby programy pomocy podlegające zgłoszeniu można było uznać za zgodne z rynkiem wewnętrznym, nie mogą one powodować znacznych zakłóceń konkurencji lub wymiany handlowej. W szczególności, nawet jeśli zakłócenia można uznać za ograniczone na poziomie indywidualnym (pod warunkiem że pomoc jest niezbędna i proporcjonalna do osiągnięcia celu będącego przedmiotem wspólnego zainteresowania), to łącznie programy mogą prowadzić do dużych zakłóceń. Zakłócenia te mogą być np. skutkiem pomocy, która negatywnie wpływa na dynamiczne zachęty dla konkurentów do wprowadzania innowacji. W przypadku programu skierowanego do wybranych sektorów ryzyko takiego zakłócenia jest jeszcze bardziej wyraźne.

107. Bez uszczerbku dla pkt 122 państwa członkowskie muszą zatem wykazać, że wszelkie negatywne skutki będą ograniczone do minimum, uwzględniając np. wielkość danego projektu, indywidualne i całkowite kwoty pomocy, liczbę spodziewanych beneficjentów oraz charakterystyczne cechy danych sektorów. Aby umożliwić Komisji ocenę spodziewanych negatywnych skutków programów pomocy podlegających zgłoszeniu, państwo członkowskie może przedstawić dowolną ocenę skutków oraz oceny *ex post* przeprowadzone dla podobnych, realizowanych wcześniej programów.

4.6.3. Dodatkowe warunki dotyczące pomocy indywidualnej

4.6.3.1. Zakłócenia na rynkach produktowych

108. W przypadku pomocy indywidualnej podlegającej zgłoszeniu, aby umożliwić Komisji określenie i ocenę potencjalnych zakłóceń konkurencji i wymiany handlowej, państwa członkowskie powinny przedstawić informacje dotyczące: (i) odpowiednich rynków produktowych, tj. rynków, na które wpływ ma zmiana zachowania beneficjanta; oraz (ii) konkurentów i usługobiorców lub konsumentów, na których wpływ ma pomoc.

109. Oceniając negatywne skutki środka pomocy, Komisja skupi się w swojej analizie zakłóceń konkurencji na przewidywalnym wpływie, jaki pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną ma na konkurencję między przedsiębiorstwami na rozpatrywanych rynkach produktowych. Komisja będzie zwracała większą uwagę na ryzyko, które może zagrozić konkurencji i wymianie handlowej w bliskiej przyszłości i ze szczególnym prawdopodobieństwem.

110. Jeżeli dana działalność innowacyjna jest powiązana z kilkoma przyszłymi rynkami produktowymi, przeanalizowany zostanie wpływ pomocy państwa na grupę rozpatrywanych rynków. W niektórych przypadkach wyniki działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej, np. w postaci praw własności intelektualnej, same w sobie są sprzedawane na rynkach technologii, w tym poprzez udzielanie licencji na korzystanie z patentu lub zawieranie transakcji. W takich przypadkach Komisja może również uwzględnić wpływ pomocy na konkurencję na rynkach technologii.

111. Do oceny potencjalnych zakłóceń konkurencji, czyli zakłóceń dotyczących dynamicznych zachęt, tworzenia lub utrzymania władzy rynkowej i utrzymywania niewydajnych struktur rynkowych, Komisja stosuje różnorodne kryteria.

(i) Zakłócenia dynamicznych zachęt

112. Analizując potencjalne zakłócenia dynamicznych zachęt, Komisja uwzględni następujące elementy:

— *rozwój rynku*: im bardziej rynek ma, zgodnie z przewidywaniami, rozwinąć się w przyszłości, tym mniejsze jest prawdopodobieństwo, że pomoc negatywnie wpłynie na motywację konkurentów – gdyż możliwości rozwinięcia dochodowej działalności nadal są szerokie;

- *kwotę pomocy*: środki pomocy obejmujące znaczące kwoty z większym prawdopodobieństwem mogą powodować skutki wypierania. Znaczenie kwoty pomocy ocenia się głównie poprzez odniesienie do kwot wydanych przez głównych uczestników rynku na podobne projekty,
- *bliskość wobec rynku/kategorię pomocy*: im bardziej dany środek pomocy ukierunkowany jest na działalność zbliżoną do rynku, w tym większym stopniu może on powodować znaczne skutki wypierania,
- *proces otwartej selekcji*: Komisja zajmuje bardziej przychylne stanowisko, jeżeli dotacje przydziela się na podstawie przejrzystych, obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów,
- *bariery wyjścia*: konkurenci z większym prawdopodobieństwem utrzymają lub nawet zwiększą swoje plany inwestycyjne, gdy bariery wyjścia z procesu innowacyjnego są wysokie. Może się tak zdarzyć w sytuacji, gdy wiele inwestycji podjętych przez konkurentów w przeszłości jest ograniczonych do określonego przebiegu działań badawczych, rozwojowych i innowacyjnych,
- *zachęty do konkutowania o przyszły rynek*: pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną może prowadzić do sytuacji, w której konkurenci beneficjenta pomocy rezygnują z konkutowania o przyszły rynek – na którym „zwycięzca bierze wszystko” – ponieważ przewaga zapewniona dzięki pomocy, pod względem stopnia technologicznego zaawansowania, korzyści skali, efektu sieciowego lub ram czasowych, ogranicza potencjalną możliwość pomyślnego wejścia przez konkurentów na przyszły rynek,
- *zróznicowanie produktów oraz intensywność konkurencji*: jeśli innowacja produktowa polega na opracowywaniu zróżnicowanych produktów związanych np. z różnymi markami handlowymi, normami, technologiami lub grupami konsumentów, prawdopodobieństwo niekorzystnego wpływu tej sytuacji na konkurentów jest mniejsze. To samo dotyczy sytuacji, gdy na rynku działa wielu skutecznych konkurentów.

(ii) Tworzenie lub utrzymanie władzy rynkowej

113. Komisja ma zastrzeżenia przede wszystkim do tych środków na rzecz badań, rozwoju i innowacji, które pozwalają beneficjentowi pomocy na wzmocnienie władzy rynkowej, jaką dysponuje on na obecnych rynkach produktowych, lub przeniesienie jej na przyszłe rynki produktowe. Dlatego też prawdopodobieństwo zastrzeżeń ze strony Komisji dotyczących władzy rynkowej będzie niewielkie, jeżeli udział beneficjenta pomocy w rynku nie przekracza 25 % oraz jeżeli rynki charakteryzują się poziomem koncentracji poniżej 2 000 według wskaźnika Herfindahla-Hirschmana (HHI).

114. W swojej analizie władzy rynkowej Komisja weźmie pod uwagę następujące elementy:

- *władzę rynkową beneficjenta pomocy oraz strukturę rynku*: jeżeli beneficjent pomocy już posiada dominującą pozycję na rynku produktowym, środek pomocy może wzmocnić jego dominację poprzez dalsze osłabienie ograniczeń związanych z istnieniem konkurencji. Analogicznie środki pomocy państwa mogą wywrzeć znaczący wpływ na rynki oligopolistyczne, na których działa niewielu uczestników,
- *poziom barier wejścia na rynek*: w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji mogą istnieć znaczące bariery wejścia na rynek dla nowych uczestników. Mogą to być bariery prawne (w szczególności związane z prawami własności intelektualnej), bariery związane z korzyściami skali i zakresu, dostępem do sieci i infrastruktury, a także inne bariery strategiczne utrudniające wejście na rynek lub ekspansję,
- *siłę nabywczą*: władza rynkowa przedsiębiorstwa może być również ograniczona ze względu na pozycję rynkową nabywców. Obecność silnych nabywców może równoważyć stwierdzenie silnej pozycji rynkowej, jeśli można z dużym prawdopodobieństwem założyć, że nabywcy będą dążyli do zachowania wystarczającego poziomu konkurencji na rynku,
- *proces selekcji*: zastrzeżenia Komisji mogą budzić środki pomocy, które pozwalają przedsiębiorstwom o silnej pozycji rynkowej wpływać na proces selekcji, np. poprzez posiadanie prawa do rekomendowania przedsiębiorstw w procesie selekcji lub wpływanie na ścieżkę badawczą w sposób, który z nieuzasadnionych powodów dyskryminuje alternatywne ścieżki.

(iii) Utrzymywanie niewydajnych struktur rynkowych

115. W swojej analizie struktur rynkowych Komisja weźmie pod uwagę, czy pomoc jest udzielana na rynkach, na których istnieje nadwyżka mocy produkcyjnych, lub w upadających sektorach. Prawdopodobieństwo wystąpienia zastrzeżeń jest mniejsze, jeżeli rynek się rozwija lub jeżeli pomoc państwa na rzecz badań, rozwoju i innowacji ma szansę zmienić ogólną dynamikę wzrostu sektora, przede wszystkim dzięki wprowadzeniu nowych technologii.

4.6.3.2. Skutki związane z lokalizacją

116. Jeżeli pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną jest zbliżona do rynku, w jej wyniku niektóre obszary mogą uzyskać przewagę w kontekście późniejszej produkcji, przede wszystkim ze względu na stosunkowo niższe koszty produkcji będące skutkiem pomocy lub ze względu na zwiększenie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej prowadzonej dzięki pomocy. W rezultacie przedsiębiorstwa mogą przenieść się na te obszary.

117. Skutki związane z lokalizacją mogą być też istotne dla infrastruktur badawczych. Jeżeli pomoc zostanie wykorzystana głównie do przyciągnięcia infrastruktury do jednego regionu kosztem innego, to nie przyczyni się do wspierania szerszej działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej w UE.

118. Analizując pomoc indywidualną podlegającą zgłoszeniu, Komisja uwzględni zatem wszelkie dokumenty stwierdzające, że beneficjent pomocy rozważał alternatywne lokalizacje.

4.7. Przejrzystość

119. Od dnia 1 lipca 2016 r. państwa członkowskie muszą publikować na centralnej stronie internetowej dotyczącej pomocy państwa na poziomie krajowym lub regionalnym przynajmniej następujące informacje o zgłoszonych środkach pomocy państwa (z wyjątkiem informacji dotyczących przyznania pomocy indywidualnej nieprzekraczającej 500 000 EUR): pełny tekst programu pomocy oraz jego przepisów wykonawczych lub podstawę prawną w przypadku pomocy indywidualnej, lub łącznie odsyłające do tych dokumentów; tożsamość organu przyznającego pomoc; tożsamość poszczególnych beneficjentów; formę i kwotę pomocy przyznanej każdemu z beneficjentów; datę przyznania pomocy; rodzaj beneficjenta (MŚP lub duże przedsiębiorstwo); region, w którym znajduje się siedziba beneficjenta (na poziomie NUTS II); główny sektor gospodarki, w którym beneficjent prowadzi działalność (na poziomie grupy NACE)⁽¹⁾. Informacje te muszą zostać opublikowane w terminie sześciu miesięcy od dnia decyzji w sprawie przyznania pomocy lub – w przypadku środków fiskalnych – w terminie jednego roku od dnia deklaracji podatkowej; informacje te należy przechowywać przez co najmniej dziesięć lat, zapewniając do nich powszechny i nieograniczony dostęp⁽²⁾.

5. OCENA

120. Aby zagwarantować, że zakłócenia konkurencji i wymiany handlowej są ograniczone, Komisja może także wymagać, by programy pomocy podlegające zgłoszeniu ograniczono w czasie oraz objęto oceną, o której mowa w pkt 37. Oceną należy objąć w szczególności programy, w przypadku których prawdopodobieństwo zakłóceń jest szczególnie wysokie, tzn. programy, które mogą doprowadzić do znacznego ograniczenia konkurencji, jeżeli ich wdrożenie nie zostanie we właściwym czasie objęte przeglądem.

121. Zważywszy na cele wspomnianej oceny oraz aby nie powodować w związku z nią nadmiernego obciążenia dla państw członkowskich i dla mniejszych środków pomocy, wymóg, o którym mowa w pkt 120, ma zastosowanie jedynie w przypadku programów pomocy o dużym budżecie, zawierających nowatorskie elementy bądź też gdy przewiduje się istotne zmiany rynkowe, technologiczne lub regulacyjne. Ocena musi zostać przeprowadzana przez eksperta, który jest niezależny od organu przyznającego pomoc, na podstawie wspólnych metod dostarczonych przez Komisję⁽³⁾, i musi zostać podana do wiadomości publicznej. Wraz z odpowiednim programem pomocy państwa członkowskie muszą zgłosić projekt planu oceny, który będzie stanowić integralną część oceny programu dokonanej przez Komisję.

122. W przypadku programów pomocy, które nie wchodzą w zakres rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych jedynie ze względu na duży budżet, Komisja ocenia ich zgodność z rynkiem wewnętrznym wyłącznie na podstawie planu oceny.

123. Ocenę należy przedłożyć do Komisji w odpowiednim czasie, aby można było rozważyć ewentualne przedłużenie okresu obowiązywania programu pomocy, a w każdym razie po wygaśnięciu okresu obowiązywania programu. Dokładny zakres i zasady każdej oceny określa się w decyzji o zatwierdzeniu programu pomocy. Wyniki tej oceny należy uwzględnić we wszelkich późniejszych środkach pomocy o podobnym celu, w tym wszelkich zmianach programów pomocy, o których mowa w pkt 122.

⁽¹⁾ Z wyjątkiem tajemnic handlowych i innych informacji poufnych w należycie uzasadnionych przypadkach i za zgodą Komisji (komunikat Komisji z dnia 1 grudnia 2003 r. w sprawie tajemnicy służbowej w decyzjach dotyczących pomocy państwa C(2003) 4582 (Dz.U. C 297 z 9.12.2003, s. 6)). W przypadku środków fiskalnych informacje w sprawie kwot pomocy indywidualnej można podać w następujących przedziałach (w mln EUR): [0,5–1]; [1–2]; [2–5]; [5–10]; [10–30]; [30 i więcej].

⁽²⁾ W przypadku pomocy niezgodnej z prawem państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia publikacji tych samych informacji *ex post* w terminie sześciu miesięcy od dnia decyzji Komisji. Informacje te powinny być dostępne w formacie umożliwiających przeszukiwanie, pobieranie i łatwe publikowanie danych w internecie, np. w formacie CSV lub XML.

⁽³⁾ Zob. osobny komunikat Komisji w sprawie wspólnych wytycznych metodycznych dotyczących oceny pomocy państwa.

6. SPRAWOZDANIA I MONITOROWANIE

124. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 659/1999⁽¹⁾ i rozporządzeniem Komisji (WE) nr 794/2004⁽²⁾ ze zmianami państwa członkowskie są zobowiązane do składania do Komisji rocznych sprawozdań.

125. Państwa członkowskie prowadzą szczegółową dokumentację dotyczącą wszystkich środków pomocy. Dokumentacja powinna zawierać wszelkie informacje niezbędne do określenia, czy spełniono wszystkie warunki dotyczące kosztów kwalifikowalnych i maksymalnych intensywności pomocy. Dokumentację należy przechowywać przez 10 lat od daty przyznania pomocy i na żądanie przekazać ją do Komisji.

7. STOSOWANIE

126. Komisja stosuje reguły określone w niniejszych zasadach ramowych do oceny zgodności wszelkiej zgłoszonej pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, względem której musi podjąć decyzję po dniu 1 lipca 2014 r. Niezgodną z prawem pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną ocenia się zgodnie z zasadami obowiązującymi w dniu przyznania pomocy.

127. Zgodnie z art. 108 ust. 1 Traktatu w razie konieczności Komisja proponuje państwom członkowskim zmianę ich istniejących programów pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w celu dostosowania ich do niniejszych zasad ramowych do dnia 1 stycznia 2015 r.

128. Wzywa się państwa członkowskie do wyrażenia wyraźnej i bezwarunkowej zgody na właściwe środki zaproponowane w pkt 127 w ciągu dwóch miesięcy od dnia publikacji niniejszych zasad ramowych w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. W przypadku braku odpowiedzi Komisja przyjmie, że dane państwo członkowskie nie wyraża zgody na zaproponowane środki.

8. ZMIANY

129. Komisja może w każdej chwili podjąć decyzję o przeglądzie lub zmianie niniejszych zasad ramowych, jeśli okaże się to konieczne z przyczyn związanych z polityką konkurencji, w celu uwzględnienia innych dziedzin unijnej polityki i zobowiązań międzynarodowych bądź też z innych uzasadnionych powodów.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 83 z 27.3.1999, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1).

ZAŁĄCZNIK I

Koszty kwalifikowalne

Pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych	<p>a) Koszty personelu: badaczy, techników i pozostałych pracowników pomocniczych w zakresie, w jakim są oni zatrudnieni przy danym projekcie badawczym.</p> <p>b) Koszty aparatury i sprzętu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. Jeśli aparatura i sprzęt nie są wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie dobrych praktyk księgowych.</p> <p>c) Koszty budynków i gruntów w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. Jeżeli chodzi o budynki, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie dobrych praktyk księgowych. W przypadku gruntów kosztami kwalifikowalnymi są koszty przekazania na zasadach handlowych lub faktycznie poniesione koszty kapitałowe.</p> <p>d) Koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne na warunkach pełnej konkurencji oraz koszty doradztwa i równorzędnych usług wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby projektu.</p> <p>e) Dodatkowe koszty ogólne ponoszone bezpośrednio w wyniku realizacji projektu.</p> <p>f) Pozostałe koszty operacyjne, w tym koszty materiałów i podobnych produktów ponoszone bezpośrednio w wyniku realizacji projektu.</p>
Pomoc na studia wykonalności	Koszty studium.
Pomoc na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej	Koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne.
Pomoc dla MŚP na wspieranie innowacyjności	<p>a) Koszty uzyskania, walidacji i obrony patentów i innych wartości niematerialnych i prawnych.</p> <p>b) Koszty oddelegowania wysoko wykwalifikowanego personelu z organizacji prowadzącej badania i szerzącej wiedzę bądź z dużego przedsiębiorstwa, który to personel zajmuje się działalnością badawczą, rozwojową i innowacyjną na nowo utworzonych u beneficjenta pomocy stanowiskach i nie zastępuje innego personelu.</p> <p>c) Koszty usług doradczych w zakresie innowacji i usług wsparcia innowacji.</p>

Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne	Koszty personelu; koszty aparatury, sprzętu, budynków i gruntów w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu; koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne w warunkach pełnej konkurencji; dodatkowe koszty ogólne i inne koszty operacyjne, w tym koszty materiałów i podobnych produktów, ponoszone bezpośrednio w wyniku realizacji projektu.
Pomoc dla klastrów innowacyjnych	
Pomoc inwestycyjna	Koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne.
Pomoc operacyjna	Koszty personelu i koszty administracyjne (w tym koszty ogólne) dotyczące: a) aktywizacji klastra w celu ułatwienia współpracy, dzielenia się informacjami oraz świadczenia lub kierowania specjalistycznych i dopasowanych usług wsparcia dla biznesu; b) marketingu klastra w celu zwiększenia udziału nowych przedsiębiorstw lub organizacji oraz aby zwiększyć widoczność klastra; c) zarządzania zapleczem klastra; oraz d) organizacji programów szkoleniowych, warsztatów i konferencji w celu wsparcia dzielenia się wiedzą, tworzenia sieci kontaktów i współpracy transnarodowej.

ZAŁĄCZNIK II

Maksymalne intensywności pomocy

	Małe przedsiębiorstwo	Średnie przedsiębiorstwo	Duże przedsiębiorstwo
Pomoc na realizację projektów badawczo-rozwojowych			
Badania podstawowe	100 %	100 %	100 %
Badania przemysłowe	70 %	60 %	50 %
— pomoc uzależniona od skutecznej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (w przypadku dużych przedsiębiorstw – współpracy transgranicznej lub współpracy z co najmniej jednym MŚP) lub współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem i organizacją prowadzącą badania, lub	80 %	75 %	65 %
— pomoc uzależniona od szerokiego upowszechnienia wyników			
Eksperymentalne prace rozwojowe	45 %	35 %	25 %
— pomoc uzależniona od skutecznej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami (w przypadku dużych przedsiębiorstw – współpracy transgranicznej lub współpracy z co najmniej jednym MŚP) lub współpracy pomiędzy przedsiębiorstwem i organizacją prowadzącą badania, lub	60 %	50 %	40 %
— pomoc uzależniona od szerokiego upowszechnienia wyników			
Pomoc na studia wykonalności	70 %	60 %	50 %
Pomoc na budowę lub modernizację infrastruktury badawczej	50 %	50 %	50 %
Pomoc dla MŚP na wspieranie innowacyjności	50 %	50 %	-
Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne	50 %	50 %	15 %
Pomoc dla klastrów innowacyjnych			
Pomoc inwestycyjna	50 %	50 %	50 %
— w regionach objętych pomocą spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu	55 %	55 %	55 %
— w regionach objętych pomocą spełniających warunki art. 107 ust. 3 lit. a) Traktatu	65 %	65 %	65 %
Pomoc operacyjna	50 %	50 %	50 %